

Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
Misija u Republici Hrvatskoj
Glavni ured

IZVJEŠĆE O STATUSU BR. 12

3. srpnja 2003.

SAŽETAK U NAJVAŽNIJIM TOCKAMA	2
POVRATAK, REINTEGRACIJA I POVRAT IMOVINE	4
Pregled	4
Povrat imovine	5
Obnova imovine.....	7
Stanarska prava	7
Ostale inicijative kojima se pruža potpora povratku	9
PRAVOSUĐE I VLADAVINA PRAVA.....	9
Prava nacionalnih manjina.....	9
Pravosuđe i sudstvo	12
Državna uprava i pučki pravobranitelj	15
Pitanja domaćih ratnih zlocina	16
Suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju	17
SLOBODA MEDIJA.....	18
Pregled	18
Zakonski propisi o medijima.....	18
Reforma Hrvatske radiotelevizije (HRT-a)	19
Razvoj lokalnih medija	20
POLICIJSKA PITANJA	21
Reforma policije i preustroj.....	21
Rad, novacenje i obuka policije	21
Policija u zajednici.....	22
RAD S NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA (NVO-ima)	22
Potpora Vlade razvoju NVO-a.....	22
Razvoj NVO-a na lokalnoj razini	22
Potpora Misije razvoju NVO-a.....	23
ZAKLJUCAK	24
BILJEŠKE.....	26

SAŽETAK U NAJVAŽNIJIM TOCKAMA

Tijekom izvještajnog razdoblja od studenog 2002. do srpnja 2003. godine, napore hrvatske Vlade u najvećem dijelu mandata Misije odlikovala je pojačana odlučnost u usporedbi s prethodnim izvještajnim razdobljima. Iako ovo izvješće ponovno naglašava dugotrajnu zabrinutost Misije u ključnim područjima, postoji dovoljno preliminarnih pokazatelja koji navode na zaključak kako bi ovo izvještajno razdoblje moglo biti prekretnica u svezi s Vladinim iskazanim opredjeljenjem da riješi pitanja koja potpadaju pod mandat Misije.

Vladine napore s ovim u svezi oblikuju dva međusobno povezana procesa: opredjeljenje Hrvatske da postane članicom Europske Unije (EU) do 2007. godine te pripreme za sljedeće parlamentarne izbore koji se očekuju koncem 2003. godine. Vlada je u veljaci 2003. godine podnijela zamolbu za članstvom u EU, a Vijeće Ministara EU-a već je zatražilo od Europske komisije (EC) da ocijeni hrvatsku zamolbu. Europska komisija je stoga u mogućnosti izvijestiti Ministarsko Vijeće EU-a o hrvatskom ispunjavanju političkih kriterija za članstvo najranije u proljeće 2004. godine. Parlamentarni izbori u ovom se trenutku očekuju u studenome 2003. godine, najvećim dijelom zbog očekivanog tajminga donošenja odluka koje se odnose na kandidaturu za EU kao i potrebe za stabilnom Vladom u sljedeće četiri godine.

Postoji napredak u svezi sa *zakonodavnim i upravnim okvirom za povratak*, ali provedba mnogih odluka i dalje je spora, što je dijelom posljedica nedostatka prikladnoga radnog tijela za uzajamni odnos Vlade i međunarodne zajednice.

Nije došlo do značajnog pomaka u brzini povrata *zaposjednute privatne imovine* nakon usvajanja zakonskih promjena u kolovozu 2002. godine. Vlada je u travnju donijela odluku o naknadi za vlasnike zaposjednute imovine koji još uvijek ne mogu doći u posjed svojih domova, ali isplata takve naknade do početka srpnja još nije započela. I dalje postoje problemi u svezi s višestruko ili nelegalno korištenom imovinom, uključujući prekogranične slučajeve u Bosni i Hercegovini. Ostali problemi odnose se na nedostatak provođenja rješenja o deložaciji i pljacki imovine prije odlaska privremenih korisnika.

Vladini naponi usmjereni ka *obnovi imovine* dobro napreduju i pomoć pri obnovi postaje dostupnija manjinskim korisnicima. Misija i njezini međunarodni partneri ohrabivali su Vladu da do konca 2003. godine dovrši obradu preostalih 26.000 zahtjeva za obnovu, od kojih su većinu podnijeli Srbi.

Vladino priznanje s početka 2003. godine kako se treba iznaci pravni lijek za povratnike koji su prethodno živjeli u stanovima nad kojima je postojalo *stanarsko pravo* bio je značajan pozitivan događaj. Vlada je u lipnju donijela odluku o stambenom zbrinjavanju takvih osoba izvan područja posebne državne skrbi koja nadopunjuje sličnu odluku iz 2002. godine koja se odnosi na područja posebne državne skrbi. Provedba oba programa tek treba započeti. Vlada namjerava dovršiti posljednji program do kraja 2006. godine. Očekuje se kako će se Europski sud za ljudska prava u bliskoj budućnosti u jednom od svojih rješenja pozabaviti zakonskim pitanjima i pitanjima ljudskih prava koja se odnose na ukidanje stanarskih prava sudskim putem.

Usvajanjem Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina (UZNM) u prosincu 2002. godine, osnažen je režim manjinskih prava u Hrvatskoj. Ustavni zakon jamci manjinsku zastupljenost na svim razinama izabrane vlasti kao i u pravosuđu i državnoj upravi. Provedba Ustavnoga zakona zahtijeva, *inter alia*, održavanje izbora za manjinsku zastupljenost u lokalnim i područnim vlastima te za nova vijeca nacionalnih manjina na lokalnoj, područnoj i državnoj razini, kao i napore za povećanje manjinske zastupljenosti u državnoj upravi i pravosuđu. Ovo je samo djelomično provedeno. Dodatni su naponi potrebni kako bi se primijenila manjinska prava u obrazovanju, pri čemu se zadržava obrazovni sustav koji potice integraciju umjesto segregacije. Vlada je dovršila nacrt Nacionalne strategije za Rome, uz potporu romske zajednice.

U svezi s reformom *pravosuda i sudstva*, Ministarstvo pravosuda zacrtalo je ambiciozan, no potencijalno nerealan petogodišnji plan reforme. Imenovanje sudaca je najbolje vidljiv pokazatelj napretka u reformi pravosuda. Neizvršavanje sudskih odluka predstavlja ozbiljan problem za sudstvo te pridonosi broju zaostalih predmeta. Ustavni sud češće provodi svoju nadležnost sankcioniranja nerazumno dugog trajanja sudskih postupaka na nižim sudovima, no suocava se sa značajnim kašnjenjima u donošenju svojih vlastitih odluka. Kada je riječ o reformi državne uprave, potrebno je ojacati instituciju *puckog pravobranitelja* kao važnu domaću instituciju za ljudska prava. Preporuke uključuju prijedlog za revizijom važećeg Zakona o puckom pravobranitelju kako bi se ojačao njegov mandat u svezi s ljudskim pravima, kao i mjere kojima bi se osigurala bolja suradnja s tijelima javne uprave.

Vlada je jasno priznala potrebu za punom *suradnjom s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ)*. Glavna tužiteljica MKSJ-a posjetila je Hrvatsku sredinom travnja te izrazila zabrinutost zbog neuspjeha u hapšenju umirovljenog generala Ante Gotovine koji je još uvijek na slobodi. Tehnička se suradnja popravila, no neki zahtjevi za dokumentacijom koje je MKSJ uputio Vladi još uvijek nisu ispunjeni. Bosanski Hrvat kojega je MKSJ optužio 1995. godine, a hrvatska policija uhitila, prebačen je koncem lipnja u MKSJ. Kada je riječ o *procesuiranju domaćih ratnih zločina*, državno odvjetništvo i dalje provodi reviziju starih neriješenih slučajeva ratnih zločina, no sudjenja su i dalje na nekim područjima izrazito ispolitizirana.

Sloboda medija i reforma zakonskih propisa vezanih uz medije unaprijeđeni su u veljaci usvajanjem novoga Zakona o Hrvatskoj radio-televiziji (HRT). Samo je postupak imenovanja regulatornog tijela HRT-a zamijecen kao potencijalno problematičan. Ministarstvo kulture blisko suraduje s Misijom, Vijećem Europe (VE) i Europskom komisijom po pitanju Zakona o elektroničkim medijima, telekomunikacijama i medijima. Hrvatska televizija (HTV) i dalje je dominirajući izvor informacija za većinu hrvatskih državljana. Ona se u biti oslobodila političke pristranosti, ali obraća nedovoljno pozornosti na pitanja poput povratka izbjeglica i manjinskih prava. Politički pritisak dužnosnika lokalnih vlasti još se uvijek smatra posljedicom nedostatka transparentnosti u vlasništvu nad lokalnim medijima. Pristrano izvješćivanje na lokalnoj razini o pitanjima vezanim uz povratak izbjeglica štetno utječe na pomirbu u nekim područjima.

Napredak u *reformi i obuci policije* razvidan je iz provedbe sveobuhvatnog programa policije u zajednici i novih programa na Policijskoj akademiji. Treba ojacati manjinsku zastupljenost

u policiji kako bi se osigurala uskladenost s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina.

U svezi s *civilnim društvom i razvojem NVO-a*, većina NVO-a susreće se sa značajnim financijskim izazovima i slabom organizacijskom potporom. Vlada je pokrenula okvir za pružanje potpore NVO-ima kako bi ostvarila pažljivije ciljane projekte i njihovu provedbu diljem zemlje. Vlada planira uložiti napore osmišljene na jačanje razumijevanja i potpore za NVO-e od strane lokalnih vlasti.

POVRATAK, REINTEGRACIJA I POVRAT IMOVINE

Pregled

Napredak je postignut u svezi s važnim dijelovima upravnog okvira za povratak izbjeglica, kao rezultat Vladinih aktivnosti od studenoga 2002. godine. Trenutno se provode mjere zamišljene s ciljem ubrzanja povrata imovine, a veći broj Srba nego ranije sada prima pomoć u obnovi. Vlada je u lipnju, kao važan korak u rješavanju značajne prepreke povratku, poduzela hvalevrijednu akciju pokretanja sustava stambenog zbrinjavanja bivših nositelja stanskih prava koji se žele vratiti u Hrvatsku. Slično tomu, odluka Vlade od 4. lipnja o privremenom ukidanju viznog režima sa Srbijom i Crnom Gorom do kraja 2003. godine predstavlja još jedan važan pomak koji bi trebao olakšati povratak izbjeglica i pomirbu.

Ipak, povratak izbjeglica i raseljenih osoba srpske nacionalnosti sada se odvija sporije nego prethodnih godina. Tijekom prvih šest mjeseci 2002. godine registrirano je 6.026 povratnika, pripadnika manjina, dok je tijekom prvih pet mjeseci 2003. godine njihov broj iznosio svega 3.070¹. Nadalje, trenutna istraživanja pokazuju da, dok se većina hrvatskih povratnika uklopila u društvenom smislu, samo se oko dvije trećine trenutnog povratka izbjeglica, pripadnika manjina, može smatrati održivim². Povratnici i raseljene osobe iz redova srpske manjine navode, uz zakonske, upravne i psihološke prepreke, probleme sa smještajem i nedostatak mogućnosti za zaposlenje kao smetnju njihovom povratku i reintegraciji u hrvatsko društvo.

Problemi sa smještajem koje doživljavaju povratnici, pripadnici manjina i potencijalni povratnici velikim su dijelom posljedica potrebe za obnovom do 20.000 kuća koje pripadaju Srbima, podnositeljima zahtjeva, sporog procesa povrata privatne imovine te, donedavno, nedostatka bilo kakvih rješenja za pitanje ukinutih stanskih prava. Iako premijerov poziv u lipnju svim izbjeglicama na povratak u Hrvatsku predstavlja značajan iskorak, njega treba pratiti uskladenija demonstracija političke volje i aktivnosti kako bi se prevladalo diskriminirajuće nasljeđe Vlade koja je bila na vlasti prije 2000. godine, kao i pozitivno ozračje u zajednicama u kojima dolazi do povratka, koje pogoduje povratku izbjeglica i raseljenih osoba³.

Nasuprot tomu, povratak hrvatske većine u njihova prijeratna mjesta stanovanja u osnovi je završen. Preostale osobe hrvatske nacionalnosti, raseljene unutar zemlje, navode gospodarsku situaciju i nedostatak mogućnosti za zaposlenje gotovo isključivo kao razloge zbog kojih se ne vraćaju u svoje bivše domove. Broj bosanskih Hrvata koji se vraćaju u Bosnu i Hercegovinu i dalje je nizak; većina je dobila hrvatsko državljanstvo te se očekuje kako će ostati u Hrvatskoj.

Rad u svezi s pravnim okvirom povratka izbjeglica i zaštite stecenih prava bio je otežan od početka 2003. godine zbog nedostatka prikladnog foruma za interakciju između Vlade i međunarodne zajednice na radnoj razini. Aktivnosti zajednicke Radne skupine za zakonodavstvo obustavljene su 2003. godine u iščekivanju Vladine obnovljene potpore tome tijelu. Radnu su skupinu osnovali u lipnju 2001. godine. Vlada i međunarodna zajednica kako bi razvili sveobuhvatni pravni okvir u svezi s održivim povratkom i reintegracijom izbjeglica i raseljenih osoba. Nakon više od 25 sastanaka, Radna je skupina Vladi predstavila dvije *Zajednicke preporuke* za moguće postupanje u upravnom ili zakonodavnom smislu⁴. Došlo je do malenog napretka u drugim područjima, a na jednoj od važnih tocaka dnevnoga reda (tj. ukidanje sudskih postupaka kojima se traži naknada za štetu na imovini i štete zbog osobnih ozljeda u svezi s terorističkim aktima i aktivnostima hrvatske policije i vojske tijekom i nakon oružanog sukoba) od strane Sabora, Vlada je u siječnju 2003. godine usvojila tri nacrtu zakona i poslala ih u saborsku raspravu bez prethodne rasprave unutar Radne skupine.

Povrat imovine

Brzina povrata zaposjednute privatne imovine koju je Vlada dodijelila za smještaj privremenih korisnika nije se u značajnoj mjeri promijenila od kolovoza 2002. godine kada je Vlada putem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi iz 1996. godine (u daljnjem tekstu: *Izmjene i dopune*)⁵ preuzela izravnu odgovornost za imovinu koja se vraća. U ovom se trenutku mjesečno prijavi u prosjeku oko 200-300 slučajeva povrata zaposjednute imovine⁶. I dok je 2.559 zauzetih stambenih jedinica, dodijeljenih prema Zakonu o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom iz 1995. godine, vraćeno vlasnicima otkako je Vlada 2002. godine preuzela na sebe tu obvezu, još je uvijek zauzeto 5.496 [stambenih jedinica]⁷.

Dana 17. travnja, Vlada je donijela ključnu odluku o naknadi za vlasnike zaposjednute stambene imovine. Konkretnije, odluka se odnosi na postupak i visinu naknade koja se treba isplatiti vlasnicima čiju je imovinu Vlada dodijelila za smještaj drugih osoba prema Zakonu o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom iz 1995. godine ali ju nije vratila u okviru rokova utvrđenih *Izmjenama i dopunama* (30. listopada, odnosno 31. prosinca 2002. godine). Ova naknada nije obvezna samo prema zakonu, već i prema hrvatskom Ustavu koji navodi kako država ne može uzeti privatnu imovinu bez naknade. Međutim, naknada za uporabu od strane države pokriva samo razdoblje koje počinje od 1. studenoga; ona ne uključuje naknadu za uporabu prije toga vremena⁸. Vlada do konca lipnja nije započela s isplatom naknade⁹. Nepoznat broj stambenih jedinica koje nisu dodijeljene na korištenje prema Zakonu iz 1995. godine i dalje su isključene iz ovog programa¹⁰.

Najvažniji razlozi kontinuirane sporosti u povratu imovine su zakonske odredbe kojima se favorizira položaj korisnika u odnosu na zakonska prava vlasnika, spora i necjelovita provedba relevantnih postupaka od strane kako upravnih, tako i sudskih tijela, kao i nepoduzimanje aktivnosti od strane vlasti s ciljem izvršenja naloga o deložaciji¹¹. Zbog tih razloga čini se sigurnim kako Vlada neće biti u mogućnosti ispuniti svoje zacrtane ciljeve fizičkog povrata imovine do kraja 2003. godine¹².

Problema još uvijek ima u svezi s povratom kuća koje potpadaju pod rubriku *višestruko ili nezakonito zaposjednute* imovine. Misija već dulje vrijeme smatra kako se većina ovih slučajeva može jednostavno i bez odlaganja riješiti, jer korisnici nisu dobili dozvolu od države za ulaz u posjed te imovine, odnosno imaju pristup ili su sami vlasnici neke druge

imovine prikladne za stanovanje. Rješavanje ovih slučajeva bez odlaganja isto tako ne bi predstavljalo bilo kakvo financijsko opterećenje za državu jer većina ovih korisnika nema pravo na stambeno zbrinjavanje od strane države. Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo prosljedilo je 325 slučajeva višestruko ili nezakonito zaposjednute imovine uredima Državnog odvjetništva¹³. Misija zna za samo ograničen broj tužbi koje je Državno odvjetništvo pokrenulo protiv takvih korisnika.

Jednako tako, slučajevi prekograničnog višestrukog korištenja imovine zahtijevaju daljnje aktivnosti. Pravna osnova za Vladine aktivnosti u ovim slučajevima utvrđena je *Izmjenama i dopunama*. Ured Housing Verification Monitoring Unit-a (HVM), nevladina udruga koja djeluje pod okriljem Ureda visokog predstavnika (OHR), do danas je Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo prosljedila ukupno 480 slučajeva koji se odnose na obitelji bosanskih Hrvata koje su ili ponovno došle u posjed svoje imovine ili je njihova izvorna imovina u Bosni i Hercegovini obnovljena te koji se smatraju dvostrukim korisnicima u Hrvatskoj. Ministarstvo tvrdi kako je do kraja svibnja utvrdilo 116 ovih obitelji koje još uvijek zauzimaju tuđu imovinu u Hrvatskoj¹⁴. Iako je u mnogim slučajevima tu informaciju službeno potvrdilo Savezno ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice u Bosni i Hercegovini, Misija zna za samo sedam slučajeva u kojima je hrvatsko Ministarstvo poduzelo odgovarajuće upravne postupke kako bi se olakšao povrat zaposjednute imovine njezinim vlasnicima.

Ovlasti Državnog odvjetništva da olakša povrat zaposjednute imovine ograničene su na dva ključna načina koji proizlaze iz teksta Zakona o područjima posebne državne skrbi. Prvo, kako Zakon izricito ograničava zemljopisni opseg svoje primjene, državna odvjetništva mogu samo pokrenuti zakonski postupak za povrat imovine unutar područja posebne državne skrbi, drugim riječima, gotovo isključivo na onim područjima koja su bila pod izravnom kontrolom srpskih snaga tijekom oružanog sukoba¹⁵. To znači da ovaj mehanizam povrata imovine nije na jednak način dostupan svim vlasnicima čija je imovina bila zaposjednuta u svezi s oružanim sukobom. Oni čija je imovina zaposjednuta izvan područja posebne državne skrbi, posebice u urbanim područjima poput Siska, Karlovca i Zadra, imaju samo mogućnost pokretanja privatne tužbe za povrat imovine.

Drugo, Zakon o područjima posebne državne skrbi omogućuje da Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo samo prosljedi slučaj Državnome odvjetništvu pod određenim okolnostima: kada korisnik primi pomoć pri obnovi za svoju imovinu (višestruki korisnik); kada ne postoji pravna osnova za korištenje imovine druge osobe (nezakoniti korisnik); kada korisnik dođe u posjed svoje imovine u Bosni i Hercegovini; kada korisnik primi pomoć u obnovi u Bosni i Hercegovini (prekogranični dvostruki korisnik) ili u drugim dijelovima bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije; odnosno nakon što se korisniku pruži alternativni smještaj ali nakon toga odbije napustiti zaposjednutu imovinu. Sve do ispunjenja nekog od gore navedenih uvjeta, Državno odvjetništvo nema ovlasti vratiti imovinu vlasniku. Procjene sudova od strane Misije također je pokazalo kako Državno odvjetništvo ima poprilično pasivnu ulogu kada se pojavljuje u vlasničkoj tužbi za povrat imovine kao drugi tužitelj te nema baš nikakvog utjecaja na pozitivno razrješenje ovih slučajeva.

U sudskim postupcima za povrat imovine prema *Izmjenama i dopunama*, sudovi primjenjuju *Izmjene i dopune* kao *lex specialis* Zakona o vlasništvu, zahtijevajući pružanje stambenog smještaja korisniku *prije* omogućavanja povrata imovine. Rješenja o deložaciji uvjetuju se aktivnostima poduzetima od strane nekoga tko nije stranka u postupku, npr. Ministarstva za

javne radove, obnovu i graditeljstvo, koje treba osigurati stambeno zbrinjavanje za korisnika. Zbog neizvjesnog tempiranja takvih aktivnosti i nedostatka mogućnosti izvršenja, moguće je kako takvi nalozi nisu u skladu s jamstvima o pravednom sudanju. Tijekom sastanka između sudaca Vrhovnog i Županijskog suda u prosincu 2002. godine, na kojemu se raspravljalo o *Izmjenama i dopunama*, opći konsenzus među sucima bio je taj kako rješenja o napuštanju imovine, uvjetovana aktivnostima stranaka koje nisu uključene u tužbu, nisu zbog toga ništa manje prihvatljiva.

Privremeni korisnici pljackaju mnoge stambene jedinice prije odlaska. Kao posljedica toga, vlasnici često nisu u mogućnosti useliti se u svoje domove po nekoliko mjeseci nakon uspješnog povrata imovine. Pljackanje uključuje uklanjanje sastavnih dijelova kuća poput prozora ili vodovodnih instalacija. *Izmjene i dopune* ne smatraju korisnike kazneno odgovornima za ovakva djela. U većini slučajeva, vlasnike se odvraća od ulaženja u duge i skupe građanske sporove ili nisu u mogućnosti osigurati dovoljno dokaza za osudu. Misija ne zna niti jedan slučaj u kome je Državno odvjetništvo podiglo tužbe zbog štete iako ima ovlasti da to učini. Policija tvrdi kako je nemoćna zaustaviti takve vandalske čine iako prema općim policijskim ovlastima oni imaju ovlasti sprecavati takve aktivnosti.

Misija je preporučila Ministarstvu pravosuđa i zastupnicima u Saboru da se trenutna pravna praznina ispuni izmjenama i dopunama Kaznenoga zakona, kako bi se uključio poseban prekršaj – pljacka, skrojen za posebne okolnosti zaposjednute imovine, koji će se progoniti *po službenoj dužnosti*.

Obnova imovine

Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo planira obnoviti oko 8.000 kuća tijekom 2003. godine po cijeni od otprilike 150 milijuna EUR. Iako nije moguće ocijeniti točan broj korisnika Srba, takva pomoć sada postaje široko dostupna korisnicima pripadnicima manjina, jer je većina korisnika Hrvata već primila pomoć. Županijski uredi državne uprave rutinski donose pozitivna rješenja u korist povratnika koji su pripadnici manjina. Delegacije Europske komisije, UNHCR-a i Misije ohrabrine su Vladu da u značajnoj mjeri ubrza postupak obrade zahtjeva (u ovom trenutku oko 15.000 godišnje) te dovrši preostalih 26.000 zahtjeva do kraja 2003. godine (većina podnositelja su Srbi)¹⁶. Neki županijski Uredi državne uprave u zapadnoj Slavoniji potvrđuju kako će obraditi neriješene slučajeve prije kraja 2003. godine.

Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo poduzelo je konkretne aktivnosti u svezi s punom provedbom Izmjena i dopuna Zakona o obnovi iz lipnja 2000. godine koje se odnose na stambenu imovinu uništenu *terorističkim djelovanjem* (za razliku od redovnih borbenih aktivnosti). Nadležni županijski uredi donijeli su 52 pozitivna rješenja od 95 podnesenih zahtjeva, a većina se može uključiti u program obnove za 2003. godinu. Misija i dalje prati rješenja o ispunjavanju uvjeta za državnu pomoć u obnovi u slučajevima koji uključuju *terorističko djelovanje*, a koji su odbačeni u razdoblju od lipnja 2000. do proljeća 2002. godine, suprotno Izmjenama i dopunama iz lipnja 2000. godine.

Stanarska prava

Nepostojanje naknade za ukinuta stanarska prava srpskih izbjeglica i raseljenih osoba koje su prije živjele u Hrvatskoj u stanovima u društvenom vlasništvu već izvjesno vrijeme predstavlja jedno od središnjih neriješenih pitanja koja su kociła povratak. Pitanje ukinutih stanarskih prava posebice je relevantno u urbanim centrima izvan područja posebne državne

---

Florijana Andrašeca 14 10 000 Zagreb, Croatia	Telephone: + 385 1 309 6621	Fax: +385 1 309 6621	E-Mail: osce-croatia@oscecro.org	File Name: 7 Status Report 2003 final version CRO
---	--------------------------------	-------------------------	-------------------------------------	--

skrbi, koja su ostala pod Vladinom kontrolom tijekom oružanog sukoba. Prema podacima zaprimljenima od strane Ministarstva pravosuđa, 23.700 obitelji izgubilo je svoja stanarska prava tijekom te nakon oružanog sukoba putem sudskih rješenja na područjima koja su bila pod Vladinom kontrolom. Misija je zajedno s Vijećem Europe potražila vanjsku stručnu pomoć na ovom području kako bi osigurala osnovu za dalje razgovore s Vladom oko ovog pitanja.

Vlada je poduzela korake s ciljem olakšavanja povratka bivših nositelja stanarskih prava te je razmijenila mišljenja s Misijom i ostalim međunarodnim partnerima o izradi i provedbi programa. Dvije različite odluke donesene su u svezi s rješavanjem pitanja ukinutih stanarskih prava unutar, odnosno izvan područja posebne državne skrbi.

Putem izmjena i dopuna postojećih zakonskih propisa u srpnju 2000. i srpnju 2002. godine, Vlada je odlučila dopustiti bivšim nositeljima stanarskih prava, kao i svima ostalima s područja posebne državne skrbi koji nemaju imovinu, da podnesu zahtjev za iznajmljivanje stambenog prostora. Međutim, ovaj program još uvijek nije pokazao nikakve rezultate u praksi, uglavnom zbog činjenice što takvi pojedinci dobivaju najniži prioritet u odnosu na ostale potencijalne korisnike¹⁷. Misija i njezini međunarodni partneri preporučili su Vladi da se ovim povratnicima da veći prioritet. Kao odgovor na preporuke od strane Misije, Delegacije Europske komisije i UNHCR-a, Ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo naznačio je kako će se posebna stavka proračuna uključiti u proračun za 2004. godinu kako bi se osigurao stambeni smještaj bivšim nositeljima stanarskih prava unutar ovih područja. Od rujna nadalje, Ministarstvo također namjerava rabiti raspoloživa sredstva iz proračuna u ovu svrhu. Ove namjere još nisu javno obznanjene.

Dana 12. lipnja 2003., Vlada je usvojila rješenje zamišljeno s ciljem rješavanja stambenih problema s kojim se suočavaju bivši nositelji stanarskih prava izvan područja posebne državne skrbi (Područja). I dok će konačna ocjena programa biti zasnovana na njegovoj provedbi, Misija je pozdravila odluku Vlade kao važan korak naprijed u smjeru osiguranja održivoga povratka srpskih izbjeglica. [Ta] odluka predviđa osiguravanje državnog smještaja u obliku novih stanova koje je kupila Vlada pojedincima koji su živjeli izvan područja posebne državne skrbi te se sada žele vratiti. Kandidati koji ispunjavaju uvjete imat će pravo iznajmiti stanove pod povoljnijim uvjetima koji su do sada bili na raspolaganju osobama koje su ranije živjele unutar područja posebne državne skrbi. Podnositelji zahtjeva mogu se također odlučiti za kupovinu ovih stanova putem Programa poticajne stanogradnje (POS), koji je već na raspolaganju svim hrvatskim građanima koji si to mogu priuštiti. Nasuprot tomu, osobe unutar područja posebne državne skrbi mogu kupiti stanove prema povoljnijim uvjetima.

Misija, Delegacija Europske komisije i UNHCR-a preporučili su nekoliko prilagodbi i modifikacija kako bi se osigurala učinkovitost, transparentnost i pravednost najnovijeg prijedloga za bivše nositelje stanarskih prava. Odluka koju je Vlada naposljetku donijela odražava neke od tih preporuka, uključujući objavljivanje odluke (koja međutim nema snagu zakona) te produljenje roka za podnošenje zahtjeva do 31. prosinca 2004. godine (nasuprot 31. prosinca 2003. godine). Vlada se također obvezala kako će provesti javnu informativnu kampanju koja će posebice biti ciljana prema srpskim izbjeglicama u Bosni i Hercegovini te Srbiji i Crnoj Gori. Zaključak nije uključio druge preporuke, poput proširenja kriterija za ispunjavanje uvjeta kako bi se izričito uključile izbjeglice koje su se već vratile u Hrvatsku,

raseljene osobe unutar zemlje te druge osobe kojima je oduzeto njihovo stanarsko pravo čak i ako nikada nisu napuštale zemlju.

Vladin prijedlog ne rješava temeljna pravna pitanja i pitanja ljudskih prava koja se odnose na ukidanje stanarskih prava sudskim putem. Europski sud za ljudska prava proglasio je 30. siječnja 2003. godine jedan slučaj, koji se odnosi na ukidanje stanarskih prava, dopustivim.

Postupci predloženi za državu u cjelini u nesuglasju su s načinom na koji se postupa prema bivšim nositeljima stanarskih prava hrvatske nacionalnosti koji su napustili Podunavlje u istočnoj Slavoniji. Ovi pojedinci imaju mogućnost, zahvaljujući Vladinim aktivnostima iz 1999. i 2003. godine, stupiti u posjed svojih bivših stanova i to bilo sklapanjem ugovora o najmu ili naknadnom kupovinom istoga stana.

Naposljetku, ukidanje stanarskih prava putem suda nije se pojavljivalo samo u prošlosti, već se nastavlja u obliku prvotnih i ponovno otvorenih postupaka. Izvršenje konačnih sudskih presuda o ukidanju također se nastavlja te ima za posljedicu deložaciju korisnika koji su boravili u predmetnoj imovini od izbijanja sukoba, čime dolazi do novog raseljavanja. Ovakvi slučajevi uključuju ukidanje prava do koje ga je došlo primjenom zakona, u suprotnosti s rješenjem Ustavnog suda.

Ostale inicijative kojima se pruža potpora povratku

Misija će zajedno s Vladom pružiti aktivnu potporu procesu povratka putem sveobuhvatne *Javne kampanje širenja svijesti* o održivom povratku, planiranje koje je počelo krajem 2002. godine. Vlada, Misija te međunarodni i domaći partneri nadaju se kako će iz temelja promijeniti javno ozračje i praktične uvjete povratka izbjeglica iz Srbije i Crne Gore te Bosne i Hercegovine. Ključne ciljne skupine su lokalne zajednice s hrvatskim stanovništvom u kojima se odvija povratak, te lokalne vlasti. Neki dužnosnici na visokim položajima, uključujući Predsjednika Stjepana Mesica, složili su se kako će pružiti potporu kampanji.

Tri Misije OEES-a u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj te Srbiji i Crnoj Gori dovršile su *Zajednički akcijski plan* o regionalnoj suradnji i povratku. Plan predstavlja unutarnje oruđe Misija OEES-a zamišljeno s ciljem fokusiranja aktivnosti koje služe kao potpora za sedam *Zajedničkih nacela povratka*¹⁸, koja su predstavljena trima Vladama i Stalnome Vijecu OEES-a u listopadu/studenome 2001. Ova nacela također su uključena u kolovozu 2002. godine u dokument Dnevnoga reda za regionalne aktivnosti Pakta o stabilnosti (AREA II). Plan je izrađen uz potporu tri Misije UNHCR-a kako bi se osiguralo, *inter alia*, pružanje potpore pravu na povratak, pravu na imovinu i zaštiti vlasničkih prava te kako bi mjere koje se poduzimaju u tri države bile međusobno usklađene.

PRAVOSUĐE I VLADAVINA PRAVA

Prava nacionalnih manjina

Usvajanje Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina (UZNM) 13. prosinca 2002. godine od strane Sabora predstavljalo je značajan korak naprijed u smjeru jačanja režima zaštite manjina u Hrvatskoj. Pet trenutnih predstavnika manjina u Saboru podržalo je Ustavni zakon, kojega je pozdravio i Visoki povjerenik OEES-a za nacionalne manjine [HCNM] kao i Venecijanska komisija Vijeća Europe.

Florijana Andrašeca 14 10 000 Zagreb, Croatia	Telephone: + 385 1 309 6621	Fax: +385 1 309 6621	E-Mail: osce-croatia@oscecro.org	File Name: 9 Status Report 2003 final version CRO
---	--------------------------------	-------------------------	-------------------------------------	--

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina jamci zastupljenost na svim razinama izabrane vlasti onim manjinama koje postignu određen prag u stanovništvu, kao i zastupljenost u sudstvu i državnoj upravi¹⁹. Puna primjena Ustavnoga zakona zahtijeva usklađivanje srodnih zakonskih propisa, drugim riječima, zakona koji se odnose na parlamentarne, područne i lokalne izbore kao i zakone koji se odnose na sudstvo i državnu upravu. Do danas, usvojeni su samo zakonski propisi koji se odnose na izborna jamstva. K tomu, nekoliko zakonski ustanovljenih rokova prošlo je bez prikladnih izvršnih ili zakonskih aktivnosti.

Manjinska zastupljenost u državnoj upravi trenutno nije u skladu sa standardima određenima UZNM-om²⁰. Manjine, posebice Srbi, nisu diljem države u dovoljnoj mjeri zastupljene u državnoj upravi, iako su u nekim područjima i uredima manjine zastupljene u dostatnoj mjeri²¹. Vlada nije dala nikakav prijedlog za provođenje toga jamstva. Dužnosnici Ministarstva pravosuđa izrazili su zabrinutost kako će provedba biti teška s obzirom na ograničen broj slobodnih mjesta za novo zapošljavanje. Međutim, broj položaja na raspolaganju čini se potvrđuje kako bi provedba budućeg plana povećanja manjinske zastupljenosti putem novog zapošljavanja bila izvediva²².

UZNM manjinama jamci najmanje 5, a najviše 8 saborskih zastupnika iz posebnih izbornih jedinica, što je dodatno određeno u travnju 2003. u izmjenama i dopunama zakona o izboru zastupnika u Hrvatski Sabor. Broj manjina s pravom na zastupljenost u Saboru povećan je s 10 na 22, tj., cjelokupan broj manjina izbrojenih tijekom popisa stanovništva 2001. Srbima, kao jedinim manjini čija ukupna populacija prelazi 1,5 posto, osigurana su maksimalno tri zastupnička mjesta u Saboru koja dozvoljava UZNM, dok je za Talijane, Madare, Čehe i Slovake ostao *status quo*²³. Stvoreno je dodatno mjesto za pet na čija «bivše Jugoslavije», a sedam ostalih manjina dodano je mjestu koje je prije dijelilo pet manjinskih skupina (tj. to mjesto sada dijeli 12 manjina)²⁴.

UZNM također manjinama jamci pravo na izbor zastupnika u lokalna i područna predstavnička tijela. U onim jedinicama u kojima je izabran nedovoljan broj manjinskih predstavnika tijekom lokalnih izbora u svibnju 2001., tj. u 5 županija i 78 općina i gradova, UZNM propisuje kako se razina odgovarajuće zastupljenosti mora postići do 23. ožujka 2003. Zastupnici manjina trebaju biti dodavani na osnovi rezultata stranaka iz svibnja 2001. ili, ako se potreban broj još uvijek ne postigne, putem dopunskih izbora. UZNM je retroaktivno uklonio prethodno zanemaren rok (15. rujna 2002.) u Zakonu o izboru članova za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne samouprave (Zakon o lokalnim izborima) kako bi se riješilo pitanje nedovoljne zastupljenosti.

Izmjene i dopune Zakona o lokalnim izborima, usvojene 11. ožujka 2003. godine, obvezale su jedinice lokalne i područne samouprave na usklađivanje svojih statuta najkasnije do 21. travnja 2003. kako bi na ispravan način odražavali točan broj mjesta za zastupnike manjina (i mjesta za Hrvate tamo gdje Hrvati čine brojanu manjinu). Vecina, ali ne i sve lokalne jedinice od kojih je zatraženo usklađivanje njihovih statuta napravila je to u roku ili kratko nakon njegova isteka te su postavile dodatne manjinske predstavnike na osnovi izbornih rezultata iz svibnja 2001.

Ipak, nedovoljna se zastupljenost nacionalnih manjina nastavlja u jednoj županiji i 18 općina i gradova, i nakon više od dvije godine od lokalnih izbora u svibnju 2001. Vlada je navela kako je kašnjenje s usvajanjem UZNM-a bitan razlog za prekoračenje roka 15. rujna 2002. te kako je kašnjenje u donošenju izmjena i dopuna Zakona o lokalnim izborima razlog za

---

Florijana Andrašeca 14 10 000 Zagreb, Croatia	Telephone: + 385 1 309 6621	Fax: +385 1 309 6621	E-Mail: osce-croatia@oscecro.org	File Name: 10 Status Report 2003 final version CRO
---	--------------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---

nepridržavanje roka od 23. ožujka 2003. od strane većine lokalnih vlasti. Vlada priznaje nepoštivanje rokova i navodi kako se kašnjenja, koja se javljaju, još uvijek mogu opravdati osiguravanjem pažljive provedbe UZNM-a. Dana 4. lipnja 2003., Vlada je donijela zaključak u kome se navodi kako bi se dopunski izbori, kojima se ispravlja nedovoljna manjinska zastupljenost u lokalnim i područnim vlastima, održali u isto vrijeme kad i sljedeći redovni parlamentarni izbori, koji će se održati najkasnije do travnja 2004. godine.

UZNM također po prvi put omogućava osnivanje Savjeta za nacionalne manjine (*Savjet*) na državnoj razini, kao i lokalnih i područnih vijeća za nacionalnih manjina za svaku manjinsku skupinu koja dosegne određeni populacijski prag²⁵. Vijeća imaju samo savjetodavni status ali dozvoljavaju manjinama da vladajućim tijelima formalno pružaju savjete i svoj doprinos po svim pitanjima koja se odnose na zaštitu manjinskih prava. Krajem ožujka Vlada je imenovala deset od 17 članova Savjeta na državnoj razini (pet članova putem javnog imenovanja i pet zastupnika manjina u Saboru koji su također članovi u skladu s UZNM-om). Savjet na državnoj razini svoj je prvi konstitutivni sastanak održao sredinom travnja, ali preostalih sedam članova Savjeta lokalna i područna vijeća tek trebaju imenovati.

Vlada je raspisala izbore za nova lokalna i područna vijeća nacionalnih manjina za 18. svibnja 2003. Izlazak na birališta bio je slab (13 posto). One manjinske skupine koje su sudjelovale u izborima bile su u mogućnosti objaviti potpune ili djelomične liste kandidata tek za manje od polovine vijeća i pojedinačnih predstavnika koje su mogli izabrati²⁶. Manjinske skupine kritizirale su Vladu kako je dozvolila tek minimalno zakonsko razdoblje za pripremu izbora i neki su se zbog toga suzdržali od sudjelovanja. Vlada navodi kako je manjinama pruženo dovoljno vremena da se pripreme jer je UZNM usvojen u prosincu 2002. te kako su manjine već od tada bile svjesne kako će ovi izbori biti raspisani.

Vladinim zaključkom od 4. lipnja utvrđuje se kako će se dopunski izbori za preostala vijeća nacionalnih manjina i pojedinačne predstavnike koji nisu izabrani 18. svibnja ili za dodatne članove tamo gdje potreban broj zastupnika nije postignut održati u isto vrijeme kada i sljedeći parlamentarni izbori. Vladina odluka objavljena sredinom lipnja obvezuje općinske načelnike i gradonačelnike te župane da održe konstitutirajuće sjednice izabranih manjinskih vijeća najkasnije do 11. srpnja u onim lokalnim i područnim jedinicama samouprave u kojima su vijeća izabrana²⁷.

Misija je financirala aktivnosti vodeće nevladine udruge u Hrvatskoj koja pruža potporu izborima (GONG) u njejoj kampanji promicanja izbora putem distribucije informativnih letaka te promidžbenih aktivnosti na radiju i televiziji. Misija je također ohrabрила Vladu u pružanju veće podrške manjinskim udrugama kako bi osigurala da glasaci manjina postanu svjesni korisnosti vijeća.

Vlada i Vijeće Europe sredinom su ožujka zajedno sponzorirali okrugli stol o prvom prijedlogu Nacrta državne strategije za Rome, rezultatu trogodišnjih konsultacija između predstavnika Roma te dužnosnika i stručnjaka pod okriljem Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu. Nacrt državne strategije, koji je jednoglasno prihvaćen od strane romskih nevladinih udruga, obuhvaća ključna područja na kojima se Romi susreću s preprekama potpunom uključivanju u hrvatsko društvo, kao što su obrazovanje, zapošljavanje i socijalni programi. Predlaže konkretne mjere kojima se ovi problemi mogu otkloniti, uključujući reformu zakonodavstva i konkretne aktivnosti koje trebaju poduzeti relevantna državna tijela. Vlada je

odgovorna za provedbu i, shodno tome, osnovat će se Odbor za procjenu provedbe državne strategije za Rome. Nacrt državne strategije Sabor bi trebao usvojiti do kraja 2003. godine.

Moratorij na učenje povijesti bivše Jugoslavije u razdoblju od 1989. do 1995. godine koji je uveden 1997. godine u Podunavlju istjece početkom školske godine 2003./2004. Kao što su istaknuli stručnjaci tijekom nedavne konferencije koju je sponzoriralo Ministarstvo obrazovanja i sporta, učenje suvremene povijesti zahtijeva razvoj novih udžbenika koji uključuju prikladnu i pozitivnu zastupljenost nacionalnih manjina. Takva reforma nastavnog programa također bi trebala uključiti prikladnu i pozitivnu zastupljenost pitanja ženskih prava i pitanja ravnopravnosti spolova. Lokalne vlasti još nisu odgovorile na zahtjeve srpske manjine u Podunavlju za osnivanjem odvojenih škola u kojima se obrazovanje vrši na srpskom jeziku i cirilicnom pismu. Nakon što ju je Vlada zamolila da se uključi u ovo pitanje, Misija će nastaviti omogućavati rasprave sa srpskom manjinom kako bi se osiguralo da ovo ostvarivanje manjinskih prava nema za posljedicu isključivanje ili izolaciju manjine.

Pravosuđe i sudstvo

Situacija u pravosuđu i sudstvu, u onoj mjeri u kojoj se odnosi na mandat Misije u pružanju potpore učvršćivanju vladavine prava i održivome povratku izbjeglica i raseljenih osoba, i dalje izaziva zabrinutost. Pucki je pravobranitelj zabilježio u svom godišnjem izvješću za 2002. godinu kako i dalje prima značajan broj pritužbi u svezi sa sudskim postupcima²⁸. Iako je primijetio kako mu njegove ograničene ovlasti ne dozvoljavaju pregled sudstva, ipak je zaključio kako «neucinkovitost sudstva u cijelosti, potencijalno predstavlja najveći izvor kršenja ljudskih prava u Hrvatskoj.»

Misija priznaje kako je institucionalna reforma poput one koja je potrebna u pravosuđu dugoročan proces te ne podliježe brzim rješenjima unutar jednog izvještajnog razdoblja. Ipak, Vlada je, tvrdeći s jedne strane kako reforma pravosuđa zahtijeva više evolucijski nego revolucijski razvoj, pred sebe postavila ambiciozan, potencijalno nerealan petogodišnji plan reforme pravosuđa koji bi se poklapao s njezinim aspiracijama prema EU-u, prema kojima se mjere njezine aktivnosti na ovom području.

Misija dijeli ocjenu Europske komisije kako pravosuđe pati od «...ozbiljnih organizacijskih problema, neucinkovitih postupaka, [te] nedostatka stručnosti i velikih odgoda u zaključivanju slučajeva»²⁹. Misija također primjećuje kako Vladin plan reforme pravosuđa, usvojen u studenome 2002. godine, ne izražava cjelokupan spektar neophodnih mjera koje se trebaju provesti kako bi se riješili nedostaci u pravosuđu. Vlada je tijekom izvještajnog razdoblja primijenila neke odredbe iz plana reforme pravosuđa, uključujući usvajanje određenog broja mjera reforme zakonodavstva koje su prosljedene Saboru. To uključuje Izmjene i dopune Kaznenog zakona, Izmjene i dopune Zakona o parničnom postupku i novi Zakon o ovrši³⁰. Međutim, uz iznimku Izmjena i dopuna Zakona o sudskim pristojbama, Sabor do kraja lipnja nije usvojio niti jedan od prijedloga.

Najvidljiviji pokazatelj provedbe plana reforme pravosuđa i dalje je imenovanje sudaca. Od 330 sudaca koje bi trebalo dodati kako bi se dostigao ukupan broj od 2.200, do danas je popunjeno dvije trećine mjesta. Od studenoga 2002. godine, Ministarstvo pravosuđa oglasilo je 91 slobodno sudacko mjesto a Državno sudbeno vijeće imenovalo je 100 sudaca. Još je uvijek prerano tumaciti ova imenovanja i 110 dodatnih imenovanja od studenoga 2001.

godine kao primjetna poboljšanja prigodom rješavanja zastoja i nedostatka izvršenja konacnih presuda.

Unatoc stotinama imenovanja, neka mjesta još uvijek nemaju imenovanog stalnog suca pri općinskom sudu te im honorarno pomažu suci iz drugih sudova. Sudacka mjesta ostala su nepopunjena u nekim slučajevima u kojima su Srbi bili jedini kandidati koje je razmatralo Državno sudbeno vijeće³¹. Saborski Odbor za pravosuđe ispitivao je kriterije i metodologiju koja se rabi u procesu izbora sudaca te je objavio svoju namjeru da predloži zakonske promjene kako bi se osigurao standardiziran postupak odabira³².

Slično tome, Državno odvjetničko vijeće od svog je osnivanja u studenom 2001. imenovalo 90 novih zamjenika državnih odvjetnika. Predsjednica Vijeća izvijestila je Misiju kako je diljem zemlje, osim u Zagrebu, broj molbi za upražnjena radna mjesta bio nedostatan.

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (UZNM) nalaže zastupljenost nacionalnih manjina u pravosuđu³³. Vladini podaci od listopada 2002. godine pokazuju kako više od 94% ukupnog pravosudnog osoblja čine Hrvati, dok nacionalne manjine čine manje od 6%, pri čemu Srbi čine 2.6% (u usporedbi s 4.5% koliko čine u ukupnom stanovništvu), dok 3% čine ostali (u usporedbi s 2.9 % u ukupnom stanovništvu)³⁴.

Do danas, Vlada, Sabor i Državno sudbeno vijeće nisu predložili mjere s ciljem provedbe odredbe UNZM-a o manjinskoj zastupljenosti u sudstvu. Državno sudbeno vijeće naznaciло je kako ne može rabiti utvrđene kriterije kako bi dalo prioritet određenim kategorijama kandidata u postupku izbora sudaca. Državno odvjetničko vijeće izvijestilo je kako još uvijek nije razmotrilo mogućnosti za ispravljanje nedostatne zastupljenosti manjina. Ministarstvo pravosuđa također je naznaciло kako je malo vjerojatno da će razmotriti uključivanje izricitog ohrabrenja podnositelja zamolbi koji su pripadnici manjina, u svojem oglašavanju slobodnih radnih mjesta u sudstvu.

Vladin plan reforme sudstva također je naglasio potrebu za stručnim obrazovanjem sudaca. Zajedno s obucavanjem postojećih sudaca, potrebna je i temeljita reforma nastavnog programa na pravnom fakultetu kako bi nova generacija stručnjaka bila na odgovarajućem pripremljena za suocavanje s novim pravnim okruženjem

Značajne odgode i dalje obilježavaju kako građanske parnice, tako i kaznene postupke. Međutim, Državno sudbeno vijeće poduzelo je određene napore kako bi riješilo ovo pitanje putem stegovnih postupaka. Na primjer, Vijeće je suspendiralo najmanje jednog suca u Karlovcu u središnjoj Hrvatskoj zbog toga što nije napisao gotovo 30 odluka unutar razumnog vremenskog roka. Stegovni postupci, koji ne uključuju suspendiranje, vodili su se zbog sličnih razloga i protiv sudaca u Splitu i na Korculi u južnoj Hrvatskoj.

Ustavni je sud u većoj mjeri koristio svoje ovlasti sankcioniranja predugih postupaka u građanskim parnicama na nižim sudovima³⁵. Do danas, sud je u otprilike 20 slučajeva naredio nižim sudovima da donesu odluke unutar određenog vremenskog roka, te dodijelio naknadu stranci podnositeljici tužbe³⁶. Opseg odugovlačenja diljem pravosuđa prikazan je kroz sve veći broj takvih tužbi koje Ustavni sud zaprima³⁷. Ovaj rastući broj slučajeva sve je veća prijetnja sposobnosti suda da upravlja svojim vlastitim predmetima te da služi kao učinkovit domaći pravni lijek u slučajevima kršenja ljudskih prava.

Ustavni sud suocava se sa sve znatnijim odlaganjima prigodom donošenja vlastitih odluka, unatoc opcem pravilu kako bi on trebao odluciti o slucajevima u roku od godinu dana. Godine 2002., sud je odlucio o 2.000 slucajeva, a gotovo 4.000 slucajeva prenio je u 2003. godinu, zaostatak iz dvije godine, a kojem broju je dodano više od 1.400 od pocetka 2003. godine³⁸. Sud je medutim nedavno odlucio kako on ne može preispitati ustavnost odgoda u vlastitim postupcima, potvrđujući kako to pitanje može nadgledati samo Europski sud za ljudska prava³⁹.

Odgode Ustavnoga suda imaju za posljedicu neriješene slucajeve koji se odbacuju kao dvojbeni zbog intervencije Sabora, cime se baca sumnja na ucinkovitost suda kao pravnog lijeka te na njegovu ulogu kao vrhovnog suca za ustavna nacela⁴⁰. Ostali slucajevi, od kojih su neki neriješeni više od pet godina, a koji osporavaju zakone i uredbe kojima se navodno krše ljudska prava manjina i izbjeglica, i dalje su neriješeni⁴¹.

Dodatno, neuspjeh Vlade, Državnog odvjetništva, Vrhovnog suda i drugih sudova u pridržavanju presuda Ustavnoga suda ne samo da pridonosi sveukupnom broju zaostalih slucajeva, vec predstavlja i temeljni izazov ustavnoj ulozi toga suda i vladavini prava. Na primjer, krajem 2002. godine, od Ustavnog se suda tražilo da izda ponovljena rješenja o pitanjima o kojima je odluceno prije više od pet godina⁴². Usprkos odluci Suda u studenom 2000. godine kojom je utvrđeno kako Upravni sud ne osigurava ustavno zadovoljavajuca jamstva pravednog sudjenja, nisu inicirane ni usvojene nikakve mjere reforme⁴³.

U veljaci, ministrica pravosuda komentirala je znacajnu ulogu Vlade kao parnicne stranke koja pridonosi zaostatku od 100.000 novih slucajeva od ukupnog broja zaostalih slucajeva koji iznosi 1,3 do 1,5 milijuna⁴⁴. Ministrica je navela 57.000 slucajeva koji su bili pred sudom zbog toga što država nije platila svoje dugove ili se nije nagodila. S ciljem popravljjanja situacije, Vladin prijedlog Izmjena i dopuna Zakona o parnicnom postupku, koji trenutno ceka usvajanje u Saboru, sadrži odredbu koja bi izricito zahtijevala pokušaj izvanparnicne nagodbe u slucajevima u kojima sudjeluje država.

Neizvršavanje sudskih odluka i dalje predstavlja ozbiljan problem za sudstvo te cini znacajan postotak ukupnog broja zaostalih slucajeva pred sudovima. Od kraja 2002. godine, bilo je više od 312.000 neizvršenih konacnih presuda u gradanskim parnicama, što predstavlja dvostruko veci broj u dvogodišnjem razdoblju od kraja 2000. Revizija Zakona o ovrsi dio je reforme zakonodavstva osmišljene Vladinim planom o reformi pravosuda. O nacrtu prijedloga raspravljalo se u Vladi sredinom svibnja 2003.. Ustavni sud utvrdio je kako mu nedostaje nadležnost za reviziju tužbi kojima se osporava neuspjeh nižih sudova u provedbi konacnih presuda. Pocetkom travnja Europski sud za ljudska prava prihvatio je razmotriti slucaj *Cvijetic protiv Hrvatske* koji, između ostalog postavlja pitanje predstavlja li neuspjeh opcinskog suda da provede konacnu odluku u razdoblju od sedam godina kršenje prava na pošteno sudjenje.

Sabor još nije odgovorio na presudu Europskoga suda za ljudska prava (ESLP) iz ožujka 2002. u slucaju *Kutic protiv Hrvatske*. Odlukom je utvrđeno kako ukidanje sudskih postupaka za naknadu štete prouzrocene teroristickim djelovanjem prema clanku 180. Zakona o obveznim odnosima od strane Sabora 1996. godine predstavlja kršenje prava na pristup sudu⁴⁵. U nedostatku potrebnog zakonskog postupka, Europski je sud uzeo na razmatranje 16 dodatnih slucajeva koji obuhvacaju isto pitanje⁴⁶. Koncem lipnja, Vlada je Saboru prosljedila konacni prijedlog koji se odnosi na clanak 180. Dok su u tom konacnom prijedlogu izbrisane

neke značajke koje su Misija i njeni partneri iz međunarodne zajednice prethodno kritizirali neke druge su zadržane. Što je najvažnije, ograničavajući odštetne zahtjeve na osobnu ozljedu, prijedlogom bi se retroaktivno poništili zahtjevi za naknadu uništene imovine koji već godinama čekaju rješavanje pred sudovima, uključujući neke u kojima su donesene presude, propuštajući donijeti značajni alternativni pravni lijek⁴⁷. Europski je sud zamolio neke podnositelje da komentiraju kako će predloženi zakonski propisi utjecati na njihov slučaj. Od početka srpnja o konačnom se prijedlogu raspravlja na drugom citanju u Saboru.

Državna uprava i pucki pravobranitelj

Pucki pravobranitelj predstavlja središnji mehanizam putem kojega se mogu riješiti pojedinačni ili sustavni problemi unutar državne uprave. Upoznata sa slabim izvorom financiranja ove institucije u kombinaciji s trvenjima s Vladom, Misija je pružila potporu nekoliko inicijativa kako bi se institucija osnažila a njena uloga istakla.

O godišnjem izvješću puckog pravobranitelja za 2002. godinu raspravljalo se u Saboru koncem lipnja. Pucki je pravobranitelj zabilježio kako su se najčešće pritužbe tijekom 2002. odnosile na mirovine, invalidsko i socijalno osiguranje i pravo vlasništvo. Pucki je pravobranitelj zamijetio kako je za upravne postupke, uključujući sporove pred Upravnim sudom, često potrebna nerazumna količina vremena za donošenje konačne odluke. Odgode su često rezultat nemogućnosti upravnog tijela da ispoštuje zakonske rokove kao i «be skonačnih i bezrazložnih odugovlačenja u upravnim postupcima,...» Ipak, pucki je pravobranitelj zamijetio značajno poboljšanje u odazivu upravnih tijela na upite upućene od strane puckog pravobranitelja.

Pucki je pravobranitelj također izdao preporuke za organizacijski preustroj kao i obucavanje i disciplinu administrativnih kadrova. Preporuke, *inter alia*, uključuju pregled organizacijskog ustroja sustava državne uprave kako bi se otklonilo preklapanje u ovlastima i nepravne zadace; decentralizacija upravnih zadataka na lokalna i regionalna tijela; redovita obuka za državne službenike u upravi; i ocjenjivanje rada onih koji u upravi donose odluke s procjenom stegovnih postupaka za one čije se odluke sustavno preinacuju zbog greške od strane Upravnog suda.

Misija je dobila financijska sredstva kojima će po prvi put potpomoci sustavne posjete puckog pravobranitelja područnim centrima s ciljem poboljšavanja mogućnosti građana koji nisu u stanju putovati u Zagreb da podnesu pritužbe njegovom uredu. Također je provela, zajedno s ODIHR-om, i vanjsku analizu institucije puckog pravobranitelja, koja je pružila preporuke u smislu jačanja ove važne institucije u ulozi «psa čuvara». Preporuke sadržane u vanjskoj analizi upućene su Vladi kao i puckom pravobranitelju i uključuju preispitivanje važećeg Zakona o puckom pravobranitelju s ciljem jačanja mandata puckog pravobranitelja na području ljudskih prava; mjere koje će osigurati bolju suradnju tijela javne uprave s puckim pravobraniteljem; i povećanu financijsku i logističku potporu usmjerenu ka izgradnji kapaciteta institucije puckog pravobranitelja, uključujući bolje prostorije koje će omogućiti lakši pristup podnositelja pritužbi te osnivanje područnih ureda.

Pitanja domaćih ratnih zlocina

Procesuiranje domaćih ratnih zlocina i dalje su visoko ispolitizirani na mnogim područjima te naglašavaju institucionalne slabosti. Trenutno se vodi stalan broj postupaka protiv Hrvata optuženih za zlocine nad srpskim žrtvama ali se većina progona i dalje vrši protiv Srba optuženih za zlocine nad hrvatskim žrtvama. Ovi slučajevi predstavljaju drukcije oblike izazova, ali oba postavljaju isto pitanje je li nepristrana pravica primjenjiva bez obzira na nacionalno podrijetlo vlasti, optuženika i žrtava

Državni odvjetnici na lokalnoj razini nastavljaju s pregledom neriješenih slučajeva ratnih zlocina; od početne skupine od oko 1.850 slučajeva određenih za pregled krajem 2001., 1.467 je ostalo neriješeno, od kojih 99 posto uključuje osumnjicenike koji nisu Hrvati. Zaključivanje ovog pregleda i dalje je važno s obzirom da je u srpnju 2002. glavni državni odvjetnik izjavio: «...u vrijeme Domovinskog rata, a i nakon toga, ...tužitelji...su podnosili zahtjeve za pokretanje istrage u određenom broju slučajeva nekritično i na osnovi nedovoljno provjerenih kaznenih prijava, izdavali su dvojbene optužnice za ratne zlocine protiv znatnog broja osoba na osnovi drugorazredno provedenih istraga...».

Određeni broj sudova i tužitelja diljem zemlje nastavilo je s postupcima u odsutnosti usprkos savjetu Glavnog državnog odvjetnika o suprotnom⁴⁸. Ako se optuženici osuđeni u odsutnosti naknadno uhite, potrebna bi bila ponovna suđenja uz dodatni trošak za državu.

Pregled sudskih postupaka koji su u tijeku pokazuje kako se postupci za utvrđivanje odgovornosti za ratne zlocine i dalje u najvećoj mjeri vode protiv Srba. U 2002. su se desila 34 nova uhićenja povodom optužbi za domaće ratne zlocine (28 Srba, 6 Hrvata). Otprilike jedna trećina novih optužnica bile su skupne optužnice. Tijekom 2002., 18 Srba i 3 Hrvata je osuđeno, dok su 3 Srbina i 14 Hrvata oslobođeni optužbi. Prema Godišnjem izvješću Državnog odvjetništva, u 2002. godini je prijavljeno više navodnih ratnih zlocina (95) nego u bilo kojoj godini od 1997., a 90 posto njih podneseno je protiv Srba u odsutnosti. Najveći broj optužbi podnesen je u Zadru (25) u južnoj Hrvatskoj, a iza njega slijedi Sisak (24) u središnjoj Hrvatskoj. Državni su odvjetnici podnijeli zahtjeve za istragu u svezi s 95 posto prijava, prvenstveno protiv Srba u odsutnosti. U prvih šest mjeseci 2003. godine bilo je sveukupno 17 osuda (13 Srba, 4 Hrvata) i tri oslobađajuće presude (2 Srbina, 1 Hrvat).

Pocetak 2003. obilježio je znatan porast u broju uhićenja za ratne zlocine, posebice domaćih Srba, uključujući aktivne policijske djelatnike u Podunavlju. Od siječnja do početka srpnja, bilo je 27 uhićenja za ratne zlocine, od kojih je 21 uključivalo Srbe. U lipnju su uhićena dva Hrvata zbog ubojstva srpskog civila u Sisku u središnjoj Hrvatskoj dok su tri Hrvata uhićena početkom srpnja zbog ubojstva još jednog Srbina u istom području.

Iskustva u suđenjima za ratne zlocine protiv optuženika Hrvata mješovita su. U ožujku 2003. zaključen je slučaj «Gospicke skupine» koji se odnosi na pet bivših i aktivnih pripadnika Hrvatskih oružanih snaga optuženih za ratne zlocine 1991. protiv srpskih civila u gradu Gospicu u južnom dijelu središnje Hrvatske, kojem je dan veliki publicitet, osuđom trojice optuženih na osnovi zapovjedne i pojedinačne odgovornosti. Županijski sud u Rijeci osudio ih je na kaznu zatvora u trajanju od 10 do 15 godina ali od početka srpnja presuda još nije bila ispisana iako je osuda bila izrečena tri mjeseca prije toga. U studenom 2002., Županijski sud u Splitu jednoglasno je oslobodio svih osam hrvatskih branitelja optuženih za mučenje srpskih zatvorenika 1992. u mornarickom zatvoru Lora pored Splita. Žalba Državnog odvjetništva podnesena u veljaci od konca lipnja čeka odluku Vrhovnog suda. U lipnju je

---

Florijana Andrašeca 14 10 000 Zagreb, Croatia	Telephone: + 385 1 309 6621	Fax: +385 1 309 6621	E-Mail: osce-croatia@oscecro.org	File Name: 16 Status Report 2003 final version CRO
---	--------------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---

zapocelo sudenje dvojici Hrvata zbog ubojstva 19 srpskih i madarskih civila u selu Paulin Dvor u istocnoj Hrvatskoj.

U rješavanju žalbi u slucajevima ratnih zlocina i dalje postoje zastoji. Znacajan postotak pogrešaka u osudujucim sudskim presudama, dokazuje znacajan postotak poništenja u velikom broju slucajeva od strane Vrhovnog suda, ukljucujuci slucajeve u kojima su optuženici pritvoreni⁴⁹. Razlog za poništenje koji se najčešće navodi nedovoljno je utvrđivanje cinjenica od strane županijskog suda koje bi potkrijepile osudu⁵⁰. Na Vrhovnom se sudu trenutno nalaze 24 žalbe koje se odnose na slucajeve ratnih zlocina.

Vlada je uputila Saboru konacni prijedlog izmjena i dopuna Kaznenog zakona, ukljucujuci odredbe kreirane kako bi se Zakon uskladio sa Statutom Medunarodnog kaznenog suda (MKS). Zlocini protiv covjecnosti bit ce ukljuceni kao novo kazneno djelo. I dok je zapovjedna odgovornost, onako kako se tumaci iz medunarodnih tekstova, vec služila u Hrvatskoj kao osnova za kaznenu odgovornost više slucajeva ratnih zlocina, izmjene i dopune uvode prvu izricitu domacu pravnu odredbu za zapovjednu odgovornost. K tomu, maksimalna kazna za ratne zlocine protiv civila i zlocine protiv covjecnosti, biti ce povecana na doživotnu kaznu.

Suradnja s Medunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju

Tijekom proteklih mjeseci, Vlada je izdala nekoliko priopćenja u kojima se jasnije nego u prethodnima prepoznaje potreba za potpunom suradnjom s MKSJ-om. Priopćenje ce se morati potkrijepiti institucijskom suradnjom domaceg sudstva i službe državnog odvjetništva. Glavna tužiteljica MKSJ-a posjetila je Hrvatsku sredinom travnja na poziv Vlade i zabilježila kraj slucaja protiv umirovljenog generala Janka Bobetka. Izrazila je zabrinutost zbog i dalje neuspješnog uhicivanja umirovljenog generala Ante Gotovine koji bježi pred pravdom vec gotovo dvije godine. Razgovaralo se i o problemima u svezi s dostavljanjem dokumenata kao odgovora na zahtjeve MKSJ-a. Ministar unutarnjih poslova naknadno je najavio nagradu od 50.000 EUR za obavijest o tome gdje se Gotovina nalazi. Iako je dao intervju s velikim publicitetom kojega su mnogi tumacili pokušajem pregovaranja o uvjetima njegove predaje MKSJ-u putem medija, Gotovina je i dalje ostao na slobodi do pocetka srpnja.

Tehnicka se suradnja poboljšala od nedavnog posjeta glavne tužiteljice MKSJ-a. Ipak, brojni zahtjevi MKSJ-a upuceni Vladi navodno su ostali neispunjeni, posebice oni koji se odnose na dokumentirane dokaze i statisticke podatke. Slucaj Paulin Dvor (sudenje ja zapocelo u istocnoj Hrvatskoj pocetkom lipnja) važno je za poboljšanje modaliteta suradnje, ukljucujuci prenošenje materijalnih dokaza s MKSJ-a na domace vlasti.

Nakon vijesti o Bobetkovoju smrti koncem travnja, glavna tužiteljica MKSJ-a najavila je koncem lipnja kako je zaključen postupak pokrenut u rujnu 2002⁵¹. U ožujku 2003. Sudbeno je vijeće MKSJ-a naredilo hrvatskim vlastima da uruce optužnicu Bobetku ili njegovom odvjetniku; odmah nakon urucenja, nalog za uhicenje i nalog o izrucenju bili bi suspendirani zbog potvrđenog lošeg zdravlja optuženog., Županijski je sud u Zagrebu 4. travnja obavijestio ministricu pravosuda kako je na osnovi nove procjene medicinskih strucnjaka donio odluku kako se optužnica ne može uruciti ni Bobetku niti njegovom odvjetniku ali je, suprotno odluci suda, Vlada preporučeno poslala optužnicu Bobetkovom odvjetniku istog dana, tj. uoci isteka roka određenog od strane MKSJ-a⁵².

Pocetkom travnja hrvatska je policija uhitila Ivicu Rajica, bosanskog Hrvata kojeg je MKSJ optužio 1995. jer je 1993. naredio i nije spriječio nezakonit napad na bošnjacke civile u Bosni i Hercegovini. Pocetkom lipnja, Vrhovni je sud odbacio Rajicevu žalbu i potvrdio prethodnu presudu nižeg suda o njegovom izrucenju MKSJ-u. Rajic je izrucen MKSJ-u koncem lipnja. Ministar unutarnjih poslova pokrenuo je istragu usmjerenu na utvrdivanje mogucih Rajicevih pomagaca u izbjegavanju uhicenja tijekom godina skrivanja na podrucju Splita u južnoj Hrvatskoj.

SLOBODA MEDIJA

Pregled

Usvajanje novog Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (HRT) u veljaci 2003. godine osiguralo je pravnu osnovu za pretvorbu HRT-a u javnog nakladnika ali se kasni s njegovom provedbom. Potrebne izmjene ostalih zakona o medijima na koje se Hrvatska obvezala pocele su a Misija i njeni medunarodni partneri razmatraju jesu li oni u skladu s medunarodnim i Europskim standardima. Proces privatizacije treceg programa Hrvatske televizije (HTV-a) takoder je zapoceo; ovdje ce lakmus test biti razina transparentnosti procesa. U meduvremenu, HTV je zadržala svoju dominantnu poziciju kao primarni izvor informacija u Hrvatskoj ali i dalje nastavlja sa zapostavljanjem pitanja koja su se pojavila nakon sukoba poput povratka izbjeglica i manjinskih prava. Sloboda izražavanja u velikoj je mjeri zajamcena i poštuje se. Moguce izmjene Kaznenog zakona koje je Vlada predstavila Saboru u lipnju mogle bi štetno utjecati na istražno novinarstvo kriminaliziranjem klevete. Vlada je takoder pokazala interes za pripremu novog Zakona o dostupnosti informacija.

Zakonski propisi o medijima

Nakon opsežnih konsultacija između Vlade, Misije i predstavnika za slobodu medija OESS-a, Sabor je 7. veljace usvojio novi Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji (HRT-u). Uz jednu zadržku -tj. postupak za imenovanje uredivackog tijela HRT-a, Programskog vijeca HRT-a- Zakon predstavlja znacajno poboljšanje u odnosu na onaj koji je prethodno bio na snazi.

Konacna ocjena novog Zakona o HRT-u ovisit ce o njegovoj provedbi. Kako nije osigurana niti najšira zastupljenost hrvatskog društva u Programskom vijecu HRT-a a niti potrebne mjere zaštite od moguceg politickog miješanja u mjeri u kojoj su to savjetovali strucnjaci OESS-a i Vijeca Europe (VE), Vlada i Sabor ce trebati osigurati potpunu transparentnost i pravednost imenovanja i radnih modaliteta Programskog vijeca HRT-a. To je posebno važno s obzirom na dugotrajne politicke sukobe i javne rasprave u svezi s neovisnošcu HRT-a.

Pocetkom lipnja raspravljalo se o nacrtu Zakona o elektronicnim medijima tijekom prvog citanja u Saboru. Ministarstvo kulture blisko suraduje s Misijom i europskim medijskim strucnjacima na pregledu nacрта. OESS-ovi strucnjaci održali su sastanke s Vladinim tvorcima nacрта i predstavnicima Europske komisije kako bi razgovarali o nacrtu tijekom kojih su relevantnim ministarstvima ponudeni prijedlozi kako ga u potpunosti uskladiti s medunarodnim standardima. Vijece Europe (VE) je takoder pregledalo nacrt Zakona kao što je zatražila Europska komisija. Preliminarne ocjene ukazuju na to kako su opci medunarodni standardi modernog zakona o emitiranju postignuti i kako je ukljuceno nekoliko promjena koje su predložili strucnjaci OESS-a i VE-a. Nacrt bi trebalo ucvrstiti kako bi se ojacala

neovisnost i ovlasti Vijeca za elektronicke medije, uredivacke agencije za elektronicke medije. Dodatno, Vijecu bi se mogle dati šire ovlasti i dozvoliti da samo zapošljava svoje strucno osoblje koje bi bilo odgovorno za dnevne uredivacke aktivnosti agencije, dok bi Vlada takoder mogla Vijecu odobriti potrebna sredstva za provodenje ucinkovitog pracenja hrvatskih televizijskih i radijskih postaja, ukljucujuci javnog nakladnika HRT. Ministarstvo kulture obvezalo se ukljuciti ove preporuke. Vlada ocekuje kako ce zakon biti usvojen do kraja srpnja.

Ministarstva kulture i europskih integracija takoder su prvobitno zatražila od OESS-a pregled novog nacрта Zakona o telekomunikacijama kojeg je pripremila Ministarstvo pomorstva, prometa i veza. Potrebne su izmjene onih poglavlja Zakona o telekomunikacijama koje se odnose na emitiranje kako bi se osiguralo njihovo usklađivanje s novim Zakonom o elektronicnim medijima i postigli medunarodni standardi u skladu s preporukama OESS-a, VE-a i EU-a. VE trenutno daje potporu zajednickom strucnom pregledu nacрта od strane OESS-a/VE-a/EK-a koji bi trebao biti dostupan do sredine srpnja 2003. Vlada ocekuje kako ce zakon biti usvojen u srpnju po ubrzanom postupku.

Ministarstvo kulture je 7. lipnja predstavilo novi nacrt Zakona o medijima, cija je namjera prvenstveno urediti vlasništvo nad medijima i tisak. Zajednicki pregled OESS-a/VE-a/EK-a biti ce spreman do sredine srpnja. Vlada namjerava 24. srpnja uputiti ovaj zakon u Sabor po ubrzanom postupku ali se njegovo usvajanje ne ocekuje prije jeseni 2003.

Kako hrvatski Kazneni zakon još uvijek predviđa zatvorsku kaznu zbog klevete, viši savjetnik predstavnika OESS-a za slobodu medija susreo se u travnju s hrvatskim dužnosnicima, NVO-ima i medijskim strucnjacima zagovarajuci potpunu dekriminalizaciju klevete⁵³. Ipak, Sabor je izgledao spreman u lipnju usvojiti izmjene Kaznenog zakona koje, umjesto dekriminalizacije klevete, proširuju vrstu djela koja se prema kaznenom zakonu mogu kazniti kao kleveta. Predstavnik OESS-a za slobodu medija uputio je pismo ministru vanjskih poslova ukazujući kako bi promjene otežale rad novinara te je dodao kako se u demokratskim društvima klevetnicke izjave ne smatraju kaznenim djelima.

Koalicija hrvatskih NVO-a, uz potporu VE, predstavila je Vladi tekst nacрта Zakona o dostupnosti informacija, koji u Hrvatskoj još uvijek nedostaje. Predstavnici Ministarstava pravosuda, kulture i europskih integracija pružili su podršku nacrtu zakona na javnoj raspravi u svibnju, koju je Misija sufinancirala, ali nisu naveli određene datume do kada bi mogao biti usvojen.

Reforma Hrvatske radiotelevizije (HRT-a)

Provedba Zakona o HRT-u u zastoju je zbog kašnjenja u Saboru u svezi s formiranjem novog Programskog vijeca. Prema zakonu, saborski Odbor za medije trebao je uskladiti prijedloge za kandidate do 6. svibnja ali to tek treba napraviti. Koncem ožujka, Sabor je raspisao javni natjecaj za imenovanje članova novog Vijeca na koji se javilo 145 kandidata.

U meduvremenu, unutarnji ustroj HRT-a nastavlja djelovati prema prijelaznim odredbama novog Zakona o HRT-u. Ravnatelj HRT-a preuzeo je cjelokupni nadzor nad svim aktivnostima HRT-a, ukljucujuci neizravan nadzor nad uređivanjem programa vijesti. Medutim, nova mjesta predviđena novim Zakonom popunjena su postojećim osobljem dok novo Programsko vijeće HRT-a ne obavi svoja službena imenovanja.

Vlada je pokrenula dugo očekivani proces privatizacije trećeg programa Hrvatske televizije (HTV-a). VE i OESS dugo su pozivali Vladu na ubrzanje procesa privatizacije kako bi se omogućila konkurencija i osigurala najšira paleta stajališta u izradi programa televizijskih vijesti te omogućilo transparentno provođenje procesa. Vijeće za radio i televiziju 3. je lipnja najavilo kako je sedam tvrtki dostavilo ponude za koncesiju. Odluku treba donijeti do listopada 2003. godine iako izjave predsjednika Vijeća ukazuju kako bi odluka mogla biti donesena već u srpnju.

Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava (HHO) izjavio je u lipnju kako bi natjecaj za koncesiju trećeg programa HTV-a trebalo ponoviti nakon što Sabor usvoji Zakon o elektroničkim medijima. Prema HHO-u, postojeći Zakon o telekomunikacijama, prema kojemu je natjecaj proveden, ne isključuje sadašnje medijske nakladnike glede dobivanja koncesije i kao rezultat toga moglo bi doći do daljnje koncentracije vlasništva nad medijima. Drugi ukazuju na to kako će postojeće Vijeće za radio i televiziju uskoro prestati postojati i da tako nema pravnu ili moralnu odgovornost izabrati najboljeg ponudaca. S obzirom da se radi o velikom ulogu u proces privatizacije, primijeceno je kako postojeća situacija ostavlja prostora za moguće nedopuštene utjecaje sadašnjih članova Vijeća.

HTV se općenito oslobodila političke pristranosti ali je zadržala snažnu pristranost u pogledu tema koje objavljuje, što dovodi u pitanje njezinu funkcioniranje kao javnog nakladnika. Ovo je jedan od glavnih rezultata istraživanja HTV-a putem pracenja koje je financirala Misija a koje je također potvrdilo kako je HTV još uvijek zadržala veliki utjecaj na hrvatsko društvo. HTV još ne posvećuje dovoljno pozornosti važnim poslijeratnim pitanjima kako što su povratak izbjeglica i poštivanje ljudskih i manjinskih prava. Također se vrlo malo objavljuje o pitanjima koja se odnose na uključivanje Hrvatske u Euroatlantske integracije. Iako govor mržnje više nije aktivna značajka HRT-ovih izvješćivanja, i dalje ga toleriraju neki nositelji televizijskih vijesti i moderatori. Misija namjerava na sličan način pratiti HTV i tijekom promidžbe za naredne parlamentarne izbore koji se očekuju do jeseni 2003. ili najkasnije do travnja 2004.

Razvoj lokalnih medija

Nepostojanje transparentnosti po pitanju ustroja vlasništva nad lokalnim medijima omogućava vršenje političkog pritiska od strane dužnosnika lokalne vlasti, poput gradonacelnika i članova gradskih vijeća. U nekim mjestima lokalni dužnosnici posjeduju u prosjeku do 25 posto u medijskim društvima i većinske udjele u drugim⁵⁴. Ishod ovakvog utjecaja je često nadzor nad uređivanjem. Mnogi su novinari predlagali kako bi trebalo usvojiti zakonske propise kojima bi se izricito zabranilo lokalnim vlastima vlasništvo u medijskim društvima i poduzecima. Iako je većina lokalnog tiska u privatnom vlasništvu, izuzetno su ovisni o oglašavanju od strane lokalnih vlasti ili subvencijama.

Pristrano lokalno izvješćivanje o povratu imovine i drugim pitanjima vezanim za povratak izbjeglica i dalje ima štetan utjecaj na pomirbu i normalizaciju u nekim oblastima. Pitanja povrata imovine u ratom pogođenim područjima predstavljena su na tipičan način sa stajališta bosanskih Hrvata, privremenih korisnika, s malo ili nikakvim razumijevanjem za stambene probleme srpskih vlasnika i povratnika⁵⁵. Promicanje povratka srpskih izbjeglica još se uvijek na obavlja na odgovarajući način od strane većine lokalnih medija.

POLICIJSKA PITANJA

Reforma policije i preustroj

Ministar unutarnjih poslova najavio je u travnju 2003. provedbu sveobuhvatnog programa za izvršenje reforme policije, koristeći kao okvir rad policije u zajednici. Program je u velikoj mjeri odraz suradnje i konzultacija između Ministarstva i raznih međunarodnih partnera koji nekoliko godina rade s hrvatskim vlastima na pitanjima reforme policije. Ustanovljeno je sedam radnih skupina unutar ministarstva kako bi se usmjeravao razvoj na tim područjima⁵⁶. Misija i njeni međunarodni partneri raspravljaju s hrvatskim vlastima kako na najbolji način pružiti potporu paketu reformi.

Nakon sedmomjesečnog zastoja, u ožujku su ponovno započeli redoviti sastanci radne skupine Ministarstva koja je bila zadužena dostaviti Kabinету ministra unutarnjih poslova prijedloge za reformu. Trenutne rasprave unutar radne skupine usmjerene su na prioritete preustroja unutarnjih administrativnih struktura policije, uključujući stvaranje modela za Upravu policije. Drugi prioritet radne skupine je predlaganje metoda za osiguravanje depolitizacije određenih operativnih postupaka u Ministarstvu unutarnjih poslova kako bi se povećala profesionalna autonomnost policije.

Kao odraz ovih promjena, Misija vrši preustroj svojih mogućnosti u pružanju savjeta u pitanjima policije kako bi pružila savjet i potporu Ministarstvu prvenstveno u oblastima rada policije u zajednici, preustroja policijske uprave i koordinacije međunarodnih donatora.

Razni međunarodni programi pomoći, uključujući one koji se odnose na proces stabilizacije i pridruživanja EU, i dalje se poboljšavaju putem neformalne skupine donatora, kojoj je Misija supredsjedatelj, i vlastitog kolegija Ministarstva unutarnjih poslova za policijsku reformu⁵⁷.

Rad, novacenje i obuka policije

Prošireni programi obuke unutar službe te nova škola Policijske akademije za temeljnu policiju i program obuke na terenu nastavak su jaca nja sveukupne razine policijskog profesionalizma⁵⁸. Zauzvrat, sigurnost kao i javna predodžba o radu policije i dalje se poboljšavaju u većini područja. Dužnosnici Policijske akademije usmjerili su u 2003. inicijative za obuku na približno 6.000 djelatnika, što predstavlja deseterostruko povećanje u usporedbi s brojem od prije dvije godine. Poboljšanja u obuci Akademije uključuju jaca nje tehnike vještina i obuke u oblastima poput uporabe sile, ljudskog dostojanstva, svijesti o jednakosti spolova i stručnosti u upravljanju.

Važan cilj Ministarstva unutarnjih poslova je njegovo opredjeljenje za upošljavanje žena i nacionalnih manjina koje će činiti 20 posto prve generacije novaka koji će započeti školovanje u rujnu 2003. Misija će nastaviti pružati potporu naporima Ministarstva u zapošljavanju pripadnika manjinskih skupina kao što je to propisano Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina (UZNM)⁵⁹. Misija će nastaviti pružati stručne savjete i pomoć u prijedlozima za promjenu zakonskih propisa i postupaka vezanih uz zločin mržnje, kao i postupaka vezanih za operativnu zaštitu policije od raznih oblika političkog miješanja. Po potrebi Ministarstva također će pružiti savjet o postojećem nacrtu zakona o zaštiti svjedoka.

Policija u zajednici

Ministarstvo unutarnjih poslova pokrenulo je na pet mjesta svoj prvi pilot projekt policije u zajednici u travnju 2003⁶⁰. Misija vjeruje kako će ovi naponi izuzetno koristiti u preostalim pitanjima sigurnosti poput pljacki imovine, deložacija i nezakonitog posjedovanja oružja i eksploziva. Misija je pomogla akcijskom planu kroz konzultacije i nekoliko seminara obuke na Policijskoj akademiji i na terenu. Misija će također osigurati obuku i potporu naporima na lokalnoj razini kako bi se stvorilo partnerstvo u zajednici i projekti kojima će se rješavati lokalna pitanja zajedno s policijom. Između ostalog, Ministarstvo i Misija planirali su zajednicke posjete lokalne policije i novinara Europskim zemljama u kojima su operativne djelatnosti policije u zajednici već ustaljene.

RAD S NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA (NVO-ima)

Potpota Vlade razvoju NVO-a

Vlada je zadržala skoro istu razinu financiranja NVO-a u 2003. koja je postojala u 2002., tj. 2,2 milijuna eura (pad u odnosu na 3 milijuna u 2001.). Ipak, u 2004. sva će ministarstva imati odvojenu stavku u budžetu za «projekte civilnog društva» što bi trebalo uvećati postojeća sredstva. Napravljena su i neke prilagodbe u svezi s nerazmjernim dijelom budžeta dodijeljenim NVO-ima sa sjedištem u Zagrebu u odnosu na one koji se nalaze u ostalim dijelovima države (62 posto u 2003. prema 70 posto u 2002.). Međutim, oni NVO-i koji se bave pitanjima ljudskih prava i dalje su suočeni s ozbiljnim financijskim izazovima.

Neprijemno financiranje i slaba strukturalna potpora možda su dva najvažnija čimbenika koji smetaju rastu i učinkovitosti hrvatskog sektora NVO-a. Vlada sve bolje razumije prednosti aktivnog civilnog društva i zajednice NVO-a i izradila je dva važna zakonska propisa kako bi privukla privatne i korporacijske donacije: Zakon o poreznim olakšicama za donatore NVO-a i Zakon o organizacijama za opću dobrobit. Očekuje se da će Sabor usvojiti ove zakone u jesen 2003. Ako se poslovni sektor uključi u većoj mjeri, što će zahtijevati još snažnije zakonske poticajne mjere kao i obrazovanje, financijski bi problemi mogli početi nestajati.

Vlada vrši decentralizaciju koordinacije i financiranja aktivnosti NVO-a očekujući kako će se u većoj mjeri početi razvijati radni odnosi koji nisu usmjeravani sa vrha i kako će se projekti s bolje definiranim ciljem provoditi u cijeloj zemlji. Pročelnik vladinog Ureda za udruge susreo se s NVO-ima diljem zemlje, pozivajući ih da budu proaktivniji. Ova se decentralizacija odvija kroz razvoj dva tijela: Savjeta za razvoj civilnog društva⁶¹ i Državne zaklade za civilno društvo⁶². Na određeno protivljenje, često izraženo u obliku zahtjeva za područnom raspodjelom sredstava, naišlo se kod manjih NVO-a koji vjeruju kako će proces decentralizacije oslabiti njihov utjecaj unutar središnje vlasti i smanjiti njihov pristup državnom financiranju.

Razvoj NVO-a na lokalnoj razini

Loša gospodarska situacija u neurbanim sredinama, vrlo visoka nezaposlenost i neučinkovitost koje ograničavaju mogućnosti prikupljanja poreza smetnja su potpori NVO-a od strane lokalnih vlasti. Na nekim mjestima, općine priznaju korisnost NVO-a i pružaju pomoć u uslugama, npr. prostorije i oprema. Međutim u mnogim drugima je politička

spremnost pomaganja NVO-ima slaba ili je nema. Situacija je gora u područjima pogodena ratom u kojima stanovnici placaju mali ili nikakav porez a same općine ovise o subvencijama centralnih vlasti. Tako da, pored toga što nisu dovoljno motivirani, NVO-i uglavnom i ne primaju nikakvu lokalnu financijsku potporu osim vrlo malih iznosa za određene projekte.

Idejni problemi, koji su na početku sputavali razvoj NVO-a u Zagrebu, i dalje predstavljaju prepreke na lokalnoj razini. Prije oružanog sukoba, «udruge» su tradicionalno bile definirane kao športski ili zabavni «klubovi». Mnogi ljudi, unutar i izvan vlasti, i dalje im pridaju to značenje. Na primjer, određen broj županijskih ureda za udruge drži se ove tradicionalne definicije i većinu financijskih sredstava dodjeljuje športskim skupinama. Privatne donacije kojima bi se pružila potpora organizacijama pored crkve ili lovackog kluba, također su ideja koja se prihvaća s nelagodnom.

Nadalje, postojanje profesionalne zajednice NVO-a na lokalnoj razini koja može pružiti stručnu pomoć u rješavanju konkretnih pitanja koja su od interesa za vlasti ili javnost, ostaje krivo shvaćeno u mnogim mjestima. Slično tome, uska povezanost lokalnih NVO-a i međunarodnih donatora povremeno izaziva sumnje u pouzdanost u umovima nekih predstavnika lokalnih vlasti. Suvislija interakcija između velikih NVO-a sa sjedištem u Zagrebu i njihovih novoosnovanih pandana drugdje pridonijela bi razjašnjavanju takvih krivih shvaćanja. Iskusnije i zrelije organizacije mogle bi pomoći u mijenjanju javne predodžbe o novim NVO-ima kao i njihovih odnosa s lokalnim upravama.

Vladin ured za udruge namjerava potaknuti rješavanje ovih nesporazuma kroz obrazovanje i upoznavanje s aktivnostima NVO-a te distribuciju naputaka lokalnim vlastima. Ovi bi pamfleti također sadržavali naputke o tome na koji bi način lokalne vlasti, NVO-i i drugi čimbenici civilnog društva trebali izradivati i razmatrati prijedloge projekata, raspisivati natjecaje i, najvažnije, objašnjavati vlastima prirodu i korisnost NVO-a. Ured je smjernice odredio kao prioritetni zadatak za kraj 2002. i početak 2003. godine, ali izrada još nije započela, što je posljedica pitanja vezanih uz transfer koja okružuju stvaranje Zaklade.

Potporna Misija razvoju NVO-a

Određen spor napredak uočen je tijekom posljednjih sedam mjeseci u svezi s kvalitetom izvedbe projekata od strane pojedinih NVO-a unutar aktivnosti Misije u svezi s civilnim društvom i upravljanjem projektima. Drugi pomaci uključuju poboljšane radne odnose s lokalnim vlastima i rastuću povezanost i spremnost lokalnih NVO-a na međusobnu suradnju.

Misija je u 2002. godini dala poticaj osnivanju Regionalnog foruma udruga u istočnoj Slavoniji, dok je u siječnju 2003. godine u Zadru bila domaćinom prvih strukturiranih rasprava između lokalnih NVO-a i Vladinih predstavnika u južnoj Hrvatskoj. Na sličan je način Misija u Županiji šibensko-kninskoj pružila potporu uvođenju mreže planiranih okruglih stolova na kojima će sudjelovati lokalni NVO-i i lokalni Vladini predstavnici u svrhu rasprave o projektima i potrebnim sredstvima. Misija ove primjere planira koristiti kao modele za moguću širu primjenu diljem zemlje.

Kao odgovor na neformalno istraživanje potreba provedeno početkom 2003. godine, Misija je prilagodila svoju strategiju razvoja NVO-a kako bi uključila usporednu izgradnju sposobnosti i usavršavanje za dužnosnike županijskih ureda za udruge. U tijeku je pilot projekt Misije sa županijskim uredom u Dubrovniku, koji uključuje usavršavanje unutar radnog vremena koje

provodi iskusna NVO. Nadalje, djelatnosti Misije koje uključuju izgradnju sposobnosti, širenje informacija i međuresornu suradnju sada se diljem zemlje prilagodavaju pojedinačnim potrebama svakog županijskog ureda i svake lokalne skupine NVO-a. Djelujući na takav način, Misija će moći točnije mjeriti izvedbu prema općem standardu.

ZAKLJUČAK

Unatoč postignutom napretku u svezi sa zakonodavnim i upravnim okvirom unutar važnih dijelova mandata Misije od kraja 2002. godine, praktična provedba mnogih programa i dalje je spora i ne cjelovita. Usprkos tome, nedavne zakonodavne i administrativne promjene pružaju povoljne izgleda za daljnji napredak u sljedećoj polovici godine.

Na području *povratka izbjeglica*, neophodno je i moguće znatno povećati tempo povrata zaposjednute imovine; procesuirati neriješene zahtjeve za obnovu; te provesti programe stambenog zbrinjavanja bivših nositelja stanarskih prava, kako u područjima posebne državne skrbi, tako i u ostalim dijelovima zemlje. Trebalo bi se pobrinuti za povrat imovine koja nije dodijeljena na privremeno korištenje prema Zakonu o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom iz 1995., već prema drugim zakonskim propisima, te ostale imovine koja nije stambena, posebice poljoprivrednog zemljišta i poslovne imovine. Kako bi se osigurala održivost povratka, Vlada bi trebala poduzeti napore na poboljšanju ozračja za povratak, posebice u zajednicama u kojima se povratak odvija.

U svezi s *manjinskim pravima*, Vlada bi trebala iznova ojacati napore na provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (UZNM). Posebice, trebala bi održati dopunske i ostale izbore propisane UZNM-om, manjinskom stanovništvu pružiti informacije vezane uz izbore te manjinskim udrugama odgovarajuću izbornu potporu. Vlada bi trebala pripremiti programe kako bi se osigurala pravilna zastupljenost manjina u upravnim, pravosudnim i drugim tijelima. Trebao bi se usvojiti Nacionalni program za Rome.

U svezi s *reformom pravosuđa*, program reforme trebao bi se poduprijeti odgovarajućom zakonodavnom aktivnošću te administrativnom potporom sudskom sustavu. Trebalo bi poduzeti mjere za jačanje institucije pučkog pravobranitelja i omogućiti uvjete za učinkovit rad Ustavnog suda. Daljnji naponi trebali bi se poduzeti u svrhu osiguranja pravednog postupanja u slučajevima ratnih zločina od strane domaćih pravosudnih tijela te pune suradnje s Haškim sudom.

Više *medijskih zakona* preostaje za usvajanje. Posebnu pozornost trebalo bi usmjeriti na osiguranje nepolitizirane provedbe Zakona o Hrvatskoj radio-televiziji (HRT), posebice u svezi s imenovanjem članova Programskog Vijeca. Kleveta bi se trebala izuzeti iz kaznenog zakonodavstva, te bi trebalo usvojiti Zakon o dostupnosti informacijama. Potrebno je uložiti napore u sprecavanje pristranog izvješćivanja te poboljšati pokrivenost manjinskih i izbjegličkih pitanja u programu Hrvatske radio-televizije (HRT) i nekih lokalnih medija.

U području *reforme policije*, provedba novoga programa policije u zajednici velika je, iako uglavnom nekontroverzna zadaća. Potrebno je uložiti napore u osiguranje pravilne manjinske zastupljenosti unutar policije, u skladu s UZNM-om.

Vladini naponi na povecanju potpore NVO-ima na lokalnoj i podrucnoj razini trebali bi se nastaviti i proširiti.

Misija ce nastaviti pružati pomoc Vladi u ovim zadacama, zajedno s EU, UNHCR-om i drugim kljucnim partnerima, kao i unutar Pakta o stabilnosti za jugoistocnu Europu. Pitanja vezana uz izbjeglice bit ce predmetom trilateralne suradnje OESS-a i UNHCR-a sa susjednim zemljama.

BILJEŠKE

¹ Prema podacima UNHCR-u, 6.197 povratnika pripadnika manjina registrirano je u prvih šest mjeseci 2001. godine, dok je 7.982 registrirano u prvih šest mjeseci 2000.

² Od više od 300.000 hrvatskih Srba koji su napustili svoje domove vezano uz oružani sukob između 1991. i 1995. godine, Vlada je registrirala oko 100.000 onih koji su se vratili bilo u Hrvatsku ili unutar teritorija Republike Hrvatske. Ipak, u siječnju 2003. godine, UNHCR je proveo istraživanje u 43 povratnička sela u kninskom području južne Hrvatske, uključivši otprilike 11% povratnika u licko-senjskoj, zadarskoj i šibensko-kninskoj županiji. Na temelju rezultata istraživanja ustanovljeno je kako bi se samo 62% registriranih povratnika moglo smatrati 'održivim', tj. kako su se vratili na to područje za stalno, dok je 27% svrstano u putnike, odnosno osobe koje putuju između mjesta u koje su izbjegli i mjesta iz kojega potjecu u Hrvatskoj tek nekoliko puta prije odlaska u treće zemlje ili povratka u mjesto egzila.

³ Poziv predsjednika Vlade pozdravili su također vodeći predstavnici srpske zajednice u Hrvatskoj, ali većina njih ocijenila je kako je došao prekasno. Više NVO-a također je istaknulo činjenicu kako bi povratak i nadalje bio otežan zbog sporog tempa povrata imovine i drugih zapreka povratku.

⁴ Jedna *Zajednička preporuka* odnosi se na punu provedbu Zakona o obnovi. Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo već je poduzelo konkretne mjere u smislu njezine provedbe. Druga se odnosi na potpunu provedbu prava na bezuvjetni povratak izbjeglica kroz predložene izmjene Zakona o strancima. Konacni nacrt ušao je u saborsku proceduru u prosincu 2002. godine, a usvojen je početkom srpnja 2003.

⁵ Od stupanja na snagu *Izmjena i dopuna* u kolovozu 2002. godine Vlada je izvijestila o 2.299 slučajeva povrata zaposjednute imovine (209 na mjesec), dok su u devet mjeseci prije stupanja na snagu *Izmjena i dopuna* (studeneni 2001. – kolovoz 2002), riješena 2.142 slučaja (238 na mjesec). Međutim, trenutni mjesečni prosjek od 200-tinjak riješenih slučajeva uključuje određen broj slučajeva koji su se sami riješili ili slučajeva o kojima je pogrešno izvješteno, što stvaran broj slučajeva fizičkog povrata čini još manjim.

⁶ U svom Izvješću za 2002. godinu, pucki je pravobranitelj ustanovio smanjenje broja pritužbi glede imovinskih prava, zapazivši «postepeno, iako vrlo sporo, rješavanje povreda imovinskih prava...». Unatoc smanjenom broju pritužbi, pucki je pravobranitelj napomenuo kako je «ukupan broj ovih pritužbi neprihvatljivo visok, tako u 2003. možemo još uvijek očekivati znatan broj pritužbi zbog povreda imovinskih prava.»

⁷ Od toga broja, 4.081 ne može biti vraćeno vlasnicima dok privremeni korisnici ne budu stambeno zbrinuti ili privremeno smješteni *prije* iseljenja iz objekata. Alternativni će se smještaj financirati uglavnom sredstvima iz državnog proračuna, u iznosu od 67 milijuna eura te s 40 milijuna eura zajma koji je odobrila Banka za razvoj Vijeca Europe, koji će biti na raspolaganju kasnije tijekom godine. Uz to, 1.538 praznih stambenih jedinica, uglavnom opljackanih i nenastanjivih, administrativnim je putem vraćeno njihovim vlasnicima od rujna 2002. godine.

⁸ Nagodba, formalno potvrđena Vladinom odlukom (17. travnja 2003.), u suprotnosti je sa Zakonom o obveznim odnosima i izricito isključuje plaćanje kamata od strane Vlade za zakašnjelo plaćanje. Zakon o obveznim odnosima propisuje dužniku (u ovom slučaju državi) obvezu plaćanja, uz glavnicu, zatezних kamata (od 1. srpnja 2002. zatezne kamate iznose 15%).

⁹ S početkom u prosincu 2002., Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo provelo je anketu među vlasnicima zaposjednute imovine u svezi s naknadom. Prava je svrha te aktivnosti bila nejasna i Misija je postavila pitanje o njezinoj metodi i vrijednosti. Postupku je nedostajala početna transparentnost, što je dovelo do velike zabune i nerвозe među vlasnicima. Na primjer, obrasci korišteni od strane mjerodavnih ureda na početku nisu bili standardizirani, izbor ponuden vlasnicima vodio je u zabunu i djelomično je bio kontradiktoran raznim zakonima, a mjerodavno osoblje nije moglo pružiti jasan odgovor o pravnom statusu izjava koje su dali vlasnici.

¹⁰ Legitimni vlasnici te imovine mogu zatražiti povrat samo putem privatnih tužbi podnesenih u skladu s postojećim zakonskim propisima o vlasništvu. *Izmjene i dopune* ne odnose se na ovu vrstu imovine dodijeljene od strane različitih upravnih tijela, poput Vojnih stambenih komisija i Kriznih stožera ili koja je bila nezakonito zaposjednuta. Od stupanja na snagu *Izmjena i dopuna*, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo

zaprimalo je 1.186 novih zahtjeva za povrat, 721 se odnosi na imovinu koja nije bila dodijeljena prema Zakonu iz 1995., te su stoga isključeni iz novih postupaka. Ministarstvo izjavljuje kako još analizira 721 zahtjev kako bi ustanovilo koliko ih se odnosi na obnovu, stanarska prava, a koliko na povrat imovine.

¹¹ U svom Izvješću za 2002. godinu, pucni je pravobranitelj napomenuo kako se «osnovni razlog povreda i ogranicavanja prava vlasnika nalazi u nemogućnosti provodenja deložacije (nakon ukidanja prava) nezakonitih korisnika od strane državnih vlasti (sudske i izvršne vlasti). Nemogućnost provodenja deložacija posljedica je također jedne druge nemogućnosti, to jest, nemogućnosti osiguranja drugog stana za alternativni smještaj. Interesi korisnika i vlasnika .... su nepomirljivi ... . Nadalje, još se uvijek cesto susrecu slucajevi neprikladnog ponašanja korisnika, koji se ne smiju i ne mogu dopustiti. U svezi s tim, prvenstveno mislimo na korisnike koji odbiju prihvatiti alternativni smještaj i iseliti se iz zaposjednute kuce. Također postoje oni kojima stvarno nije potrebna imovina koja treba biti vratena u posjed vlasniku na korištenje, nego drže imovinu zbog eksploatacije (poljoprivrednog) zemljišta ili za držanje domacih životinja.... Vlasniku nije dozvoljeno cak niti prici blizu imovini. Vlasnik imovine potpuno je nezaštiten.»

¹² Prethodni Vladin cilj bio je, u stvari, povrat sve zaposjednute imovine do kraja 2002. godine.

¹³ Od toga broja, 67 su već podnijele bivše stambene komisije, dok se u 258 slucajeva ocekuje kako ce državni odvjetnik pokrenuti tužbe za iseljenje u ime države.

¹⁴ Prema HVM -u, izvorna imovina 180 obitelji bosanskih Hrvata, koje trenutno zaposjedaju privatnu imovinu u Hrvatskoj, obnovljena je u Bosni i Hercegovini, dok je 300 obitelji ponovno ušlo u posjed svoje imovine (Izvor: mjesecno izvješće HVM -a, svibanj 2003. g.)

¹⁵ Napuci izdani 18. ožujka 2003. godine od strane glavnog državnog odvjetnika svim županijskim državnim odvjetnicima.

¹⁶ Taj broj ne odnosi se na slucajeve u kojima se odluke ne mogu donijeti zato što nedostaje određena dokumentacija podnositelja izbjeglica koji žive izvan zemlje te stoga nisu lako dostupni. Prema Ministarstvu, podnositeljima je upuceno oko 10.000 pisama, uglavnom onima u Srbiji i Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini, sa zahtjevom za podacima i dokumentacijom koja nedostaje.

¹⁷ U skladu s Pravilnikom o redu prvenstva stambenog zbrinjavanja u podrucjima posebne državne skrbi, od 25. rujna 2002. godine, bivši nositelji stanarskog prava imaju pravo na stambeno zbrinjavanje *nakon* što se procesuiraju sljedece kategorije podnositelja: a) privremeni korisnici zatražene imovine; b) privremeni korisnici nezatražene imovine; c) pojedinci trenutno smješteni u kolektivnim centrima; i d) naseljenici u podrucjima posebne državne skrbi.

¹⁸ Sedam *Opcih nacela povratka* formalno se nazivaju 'Okvir za pojačanu regionalnu suradnju po pitanju povratka, imovine i stecenih prava'.

¹⁹ Ustavni zakon o nacionalnim manjinama također omogućuje manjinsku zastupljenost u drugim neizabranim tijelima, uključujući izvršna tijela lokalnih samouprava gdje se zahtijeva razmjerna zastupljenost manjina u izabranim tijelima, te upravnim tijelima lokalne samouprave.

²⁰ Ustavni zakon o nacionalnim manjinama jamci manjinsku zastupljenost u državnoj upravi "... u skladu s odredbama posebnog zakona, uzimajući u obzir udio pripadnika nacionalnih manjina u cjelokupnom stanovništvu na razini na kojoj je državna uprava ... ustanovljena."

²¹ U travnju 2001. godine, Savjetodavni odbor Vijeca Europe za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina izjavio je kako je "s obzirom na sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u državnim tijelima u svojstvu zaposlenika, Savjetodavni odbor ustanovio kako je stanje uznemiravajuće u odnosu na pripadnike srpske manjine, ali kako je također vrlo nezadovoljavajuće u odnosu na neke od ostalih nacionalnih manjina, ali ne sve ..."; Mišljenje o Hrvatskoj, usvojeno 6. travnja 2001., stavak 55. U svibnju 2003. godine, Ministarstvo pravosuđa obavijestilo je Misiju kako nije u mogućnosti predociti tekuće statističke podatke o zastupljenosti manjina u državnoj upravi.

²² Od početka siječnja do pred kraj travnja, u Narodnim je novinama objavljeno više od 900 natjecaja za radna mjesta u tijelima državne uprave. Na primjer, od početka siječnja do pred kraj ožujka, u Narodnim je novinama objavljeno 420 mjesta u tijelima državne uprave na svim razinama vlasti i 76 mjesta u javnim ustanovama.

²³ Talijani i Madari dobili su po jedno mjesto, dok će Češi i Slovaci i dalje zastupati zajednički predstavnik.

²⁴ Albanci, Bošnjaci, Crnogorci, Makedonci i Slovenci imaju po jednog zajedničkog zastupnika, Austrijanci, Bugari, Nijemci, Poljaci, Romi, Rumunji, Rusi, Rusini, Turci, Ukrajinci, Vlasi i Židovi isto će tako zastupati jedan član Sabora.

²⁵ Lokalna i područna vijeća imaju od 10 do 25 članova, uz posebne odredbe koje manjinama s vrlo malim brojem pripadnika omogućuju izbor po jednog zastupnika.

²⁶ Šesnaest nacionalnih manjina uspjelo je kandidirati liste za 220 od 470 vijeća i 40 od 140 pojedinačnih zastupnika.

²⁷ Odluka će stupiti na snagu u 116 jedinica lokalne i 19 jedinica područne samouprave.

²⁸ Usprkos svojoj nenadležnosti u ovom području, pučki pravobranitelj izvještava kako su ove pritužbe, u slučajevima gdje je to bilo prikladno, proslijedene na rješavanje Ministarstvu pravosuđa. Iznimno, pritužbe koje se odnose na upravni spor pred Upravnim sudom proslijedene su tome sudu. Vidjeti Odjeljak II.1, Pučki pravobranitelj, Izvješće o radu za 2002. godinu, ožujak 2003.

²⁹ Izvješće Europske komisije o Hrvatskoj i procesu stabilizacije i pridruživanja za jugoistočnu Europu, 2003., Odjeljak 2.1.

³⁰ Među ostalima su novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, te tri nova zakona koji trebaju popuniti pravnu prazninu stvorenu obustavom sudskih postupaka prema Zakonu o obveznim odnosima, u svezi s naknadom štete uzrokovane terorističkim djelima, vojnim i redarstvenim operacijama, te financijske obveze za koje je bila odgovorna bivša Jugoslavija, a koje je Hrvatska naslijedila.

³¹ Dvor, Gvozd, Vojnić i Hrvatska Kostajnica takvi su primjeri.

³² Tijekom zasjedanja 9. travnja, Odbor je izrazio zabrinutost u svezi s ocjenjivanjem određenih čimbenika od strane Državnog sudbenog vijeća prilikom selekcije kandidata, npr. prebivalište na području nadležnosti dotičnog suda i prethodno sudacko iskustvo. Odbor je također izrazio zabrinutost što Vijeće nije održalo razgovore s kandidatima za suce i što je postupak imenovanja proveden tajnim glasovanjem, a ne javnim. Odbor je zaključio kako je ta zabrinutost pozivala na donošenje izmjena i dopuna Zakonu o sudovima i Zakonu o Državnom sudbenom vijeću.

³³ Ustavni zakon o nacionalnim manjinama jamči manjinsku zastupljenost u sudstvu "... u skladu s odredbama posebnog zakona, uzimajući u obzir udio pripadnika nacionalnih manjina u cjelokupnom stanovništvu na razini na kojoj je.... pravosudno tijelo ustanovljeno."

³⁴ Dok je manjinska zastupljenost na nižim sudovima viša od cjelokupnog prosjeka, zastupljenost na višim sudovima je znatno manja. Na Upravnom sudu nema sudaca srpske ili drugih manjina, na Visokom trgovačkom sudu kao i na područnim trgovačkim sudovima nema srpske manjine, a prisutna su samo dva suca pripadnika drugih manjina, dok su na Vrhovnom sudu jedan pripadnik srpske i dva pripadnika drugih manjina. Postoje manjina u državnim odvjetništvima na općinskoj, županijskoj i državnoj razini slični su onima u sudstvu.

³⁵ Ustavni je sud 2002. godine izdao šest odluka u kojima je ustanovljeno prekomjerno trajanje kao povreda prava na pošteno suđenje, odbio je 38 tužbi, ustanovivši kako odgode nisu bile nerazumne, i odbacio je veći broj zbog postupovnih razloga. U prva tri i pol mjeseca 2003. godine, Sud je ustanovio povrede u 11 slučajeva, odbio je 17, a odbacio veći broj zbog postupovnih razloga. Međutim, Sud je protumacio da je njegova nadležnost ograničena na slučajeve u tijeku, odbacujući tužbe ukoliko je odluka donesena od strane nižeg suda nakon podnošenja tužbe Ustavnom sudu. Za razliku od toga, Europski sud za ljudska prava, kako se vidi na primjeru njegovih odluka u *Šoc protiv Hrvatske*, nastavlja dodjeljivati odštetu za prekomjerno trajanje postupaka čak i u zaključenim slučajevima.

³⁶ Opcenito, za odgode u trajanju od 5 do 20 godina, Ustavni sud od nižih sudova zahtijeva donošenje odluka u roku od šest mjeseci i dodjeljuje odštetu u visini od 1.000 do 10.000 HRK.

³⁷ Sud je 2002. g. registrirao 453 nove tužbe u svezi s ovim pitanjem i 217 u prva tri i pol mjeseca 2003. godine. Sud je 2002. godine donio odluku u 145 takvih slučajeva, a odlucio je o 70 u prva tri i pol mjeseca 2003.

³⁸ Od 2000 slučajeva u kojima je donesena odluka u 2002. g., Ustavni je sud ustanovio povredu Ustava u 50 slučajeva, ili 2,5%.

³⁹ U slučaju u kojemu ustavna tužba za povrat privatne imovine nije bila riješena jednu i pol godinu, Sud je ustanovio svoju nenadležnost za donošenje odluke o prekomjernom trajanju postupka kao povredi ustavnog prava na pravedno suđenje. U-III A-1871/2002 (Narodne novine 49/03).

⁴⁰ Na primjer, Ustavni je sud donio neobjavljenu odluku u prosincu 2002. kojom je odbacio pet odvojenih zahtjeva za ocjenu ustavnosti uvjeta iz Programa povratka iz 1998. godine, prema kojemu korisnicima treba omogućiti alternativni smještaj prije povrata privatne imovine vlasnicima, koji nisu bili riješeni od 1999., 2000. odnosno 2001. Sud je odbacio zahtjeve bez rasprave o stvarnim pitanjima, navodeći ukidanje relevantnih dijelova Programa povratka od strane Sabora u srpnju 2002. godine. Kako pokazuje ovaj primjer, objavljivanje samo izabranih odluka Vrhovnog i Ustavnog suda koci suce i parnicne stranke u stjecanju saznanja o prevladavajućoj sudskoj praksi. Misija je nedavno od Ustavnog suda primila obavijest o neobjavljenoj odluci iz 1998. godine kojom je kao dvojbena odbacena zahtjev iz 1997. godine za ocjenom zakona iz 1995. godine kojim se ukidaju stanarska prava *ex lege* u roku od 90 dana, zbog ukidanja zakona od strane Sabora u 1998. godini.

⁴¹ Slučajevi koji nisu riješeni u razdoblju od 2 do 5 godina uključuju osporavanje zakona iz 1996. godine o obustavi sudskih postupaka za dodjeljivanje naknade za štete prouzrokovane terorističkim djelovanjem prema članku 180. Zakona o obveznim odnosima (podneseno 1997. godine; uzeto na razmatranje od strane Europskog suda za ljudska prava u slučaju *Kutić protiv Hrvatske*); Vladine uredbe iz 1998. godine kojom se uspostavlja jednogodišnji rok za konvalidaciju radnog staža i mirovina (podneseno u lipnju 2001.). Svaki od ovih slučajeva predstavljen je u obliku apstraktnog prijedloga za ocjenu ustavnosti; prema tome, podnositelji ne mogu ici dalje sa svojim tužbama pred Europski sud za ljudska prava.

⁴² Ustavni je sud 1997. godine ustanovio u apstraktnom postupku ocjenjivanja neustavnost određenih odredbi Zakona o prodaji stanova nad kojima postoji stanarsko pravo. U-I 697/1995 (Narodne novine 11/97). Krajem 2002. godine, Ustavni je sud donio istu prosudbu u pojedinačnom slučaju u kojem je državni odvjetnik, predstavljajući Ministarstvo obrane, osporio primjenu ustavnosudske odluke iz 1997. g. od strane nižeg suda, a Vrhovni je sud smatrao kako se ta ustavnosudska odluka ne može primijeniti na pojedinačni slučaj zbog toga što ju je moguće primijeniti samo u budućnosti. U-III-88/2001 (Narodne novine 25/2002). Vidjeti također U-III-326/1995, od 24. veljače 1999. godine, neobjavljeno; U-III-435/2000 (Narodne novine 56/2000; U-III-457/2000) (Narodne novine 131/2000) (potrebne su ponovne presude od strane Ustavnog suda zbog toga što državni odvjetnik nije slijedio ustavnosudsko tumačenje članka 102.a Zakona o stambenim odnosima prema kojemu se stanarska prava mogu ukinuti samo zbog "sudjelovanja u neprijateljskom djelovanju" na osnovi kaznene osude). Vidjeti također U-III-630/1996 i druge (Narodne novine 134/1997), U-III-504/1996 (Narodne novine 80/1999); U-III-217/1988 (Narodne novine 131/2002) (ponovne odluke o odgovornosti Hrvatske za financijske obveze za koje je bila odgovorna bivša Jugoslavija prije saborske odluke o obustavi svih neriješenih slučajeva iz 1999.

⁴³ U-I-745/1999.

⁴⁴ Ministrica pravosuđa napomenula je kako bi «nespretna statistika» Ministarstva, u kojoj se isti slučaj brojao više puta, mogla rezultirati određenim precjenjivanjem ukupnog broja zaostalih predmeta.

⁴⁵ Unatoč odluci Europskog suda za ljudska prava, Ustavni sud nije odlucio o tužbama, od kojih neke čekaju rješenje od 1997., a osporavaju isti zakon. Doista, prije odluke Europskog suda za ljudska prava u slučaju *Kutić protiv Hrvatske*, Ustavni je sud barem u dvije neobjavljene odluke smatrao kako on nije mogao odluciti o pitanju nemogućnosti pristupa sudu jer nije bila donesena konačna odluka nižeg suda. U-III-1206/2000, U-III-1310-2001. Ovi slučajevi, *Acimović protiv Hrvatske* i *Jorgić protiv Hrvatske*, prihvaćeni su krajem 2002. godine na razmatranje od strane Europskog suda za ljudska prava.

⁴⁶ Europski sud za ljudska prava također je prihvatio na razmatranje šest slučajeva u kojima se postavlja pitanje predstavlja li saborska obustava neriješenih slučajeva iz 1999. godine, u kojima se potražuje naknada štete

prouzrocene djelovanjem Hrvatske vojske ili policije prema Zakonu o obveznim odnosima, slicnu povredu prava na pristup sudu.

⁴⁷ Krajem lipnja, Vlada je takoder dostavila Saboru konacni prijedlog u svezi s pitanjem naknade štete prouzrocene od strane vojske i policije, kao i treci prijedlog koji se odnosi na obustavu svih nesvršenih sudskih postupaka od strane Sabora 1999. godine u kojima se od Hrvatske, kao države nasljednice financijskih obveza za koje je bila odgovorna bivša Jugoslavija potražuje isplacivanje naknade pojedincima.

⁴⁸ U veljaci, Županijski je sud u Zadru osudio dva Srbina iz Benkovca u odsutnosti za ubojstva civila. Županijski sud u Osijeku nastavio je u veljaci sudenje devetorici srpskih optuženika u odsutnosti i jednome u prisutnosti. U ožujku, isti je sud prihvatio tužiteljjev zahtjev za pokretanje istrage protiv osmorice Srba iz Popovca, cetiri u odsutnosti, u svezi s ratnim zločinima protiv civila iz 1991., 1992. i 1995. godine. Tužitelj u Vukovaru takoder je u veljaci podigao optužnicu u odsutnosti protiv desetorice Srba optuženih za uništavanje grada Vukovara i ubojstva hrvatskih civila u razdoblju između kolovoza i studenog 1991. godine. Cetvorica od deset optuženih već su optuženi od strane Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju. Naposljetku, krajem lipnja, tri su Srbina osuđena u odsutnosti od strane Županijskog suda u Zadru za ratne zločine protiv civila.

⁴⁹ Žalbe protiv presuda županijskih sudova iz 2002. godine podnesene su Vrhovnom sudu u 19 slučajeva ratnih zločina. U devet od tih slučajeva u kojima su donesene presude, optuženici su zatvoreni, a žalbe čekaju na rješenje više od tri mjeseca nakon što su predane prvostupanjskom sudu. Vrhovni je sud odlucio o žalbama koje su podnijeli osuđeni optuženici u pet slučajeva ratnih zločina u 2002. godini. U 4 od 5 slučajeva, koji uključuju optuženike Srbe, Vrhovni je sud usvojio žalbe, poništivši presudu i naredivši novo suđenje.

⁵⁰ U prvih pet mjeseci 2003. godine, Vrhovni je sud donio odluke o žalbama u cetiri slucaja ratnih zločina, u jednom slucaju usvojivši žalbe od strane šest optuženika Srba iz istocne Slavonije. U dva od tih slučajeva povisio je kaznu.

⁵¹ U studenom 2002. godine, Žalbeno vijeće Haaškog suda odbacilo je dva zahtjeva za revizijom optužnice u slucaju Bobetko koje je podnijela Vlada. Vijeće je naglasilo kako je uloga Hrvatske u poštivanju odluke Tribunala bila na cisto ministarskoj razini izvršenja uhitbenog naloga i naloga za izručenje.

⁵² Vlada je djelovala protivno Ustavnom zakonu Republike Hrvatske o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju i Zakonom o kaznenom postupku koji odgovornost za predaju dokumenata i optužnica pripisuju sudovima. Predsjednik Hrvatske udruge sudaca osudio je Vladino ponašanje kao neopravdano miješanje u neovisnost sudstva te pozvao Premijera na podnošenje ostavke. Unatoc medijskim raspravama o pravovaljanosti urucivanja optužnice, Haaški je sud sredinom travnja najavio obustavu uhitbenog naloga i naloga za izručenje.

⁵³ U usporedbi s 2000. godinom, smanjen je broj tužbi državnih dužnosnika protiv medijskih kuća i novinara. Međutim, problemi još postoje glede sudskog tumačenja građanske klevete. Na primjer, ima još 80 neriješenih građanskih tužbi protiv renomiranog tjednika *Feral Tribune*, koje dosežu iznos od 1,5 milijuna eura (uključujući 20 kaznenih tužbi u kojima se traži zatvorska kazna za zaposlenike tjednika).

⁵⁴ Ova situacija vrijedi, na primjer, i za 19 lokalnih novina i 29 lokalnih radio postaja na području Siska u središnjoj Hrvatskoj.

⁵⁵ Jedna važna iznimka zamijecena je nedavno u *Novom listu*, koji je izvijestio o srpskom paru koji nije imao pristup svojoj imovini zbog nemara državne uprave. Obitelji je dozvoljeno predati žalbu državi za povrat imovine putem navedenih novina. Izvješćujući o nedavnoj smrti člana obitelji, list je u naslovu naglasio kako je taj slucaj "sramota za Hrvatsku."

⁵⁶ Osnovane su skupine za sljedeća područja: Izvršno nadgledanje; Reforma operacija i kriminalističke prevencije od strane temeljne policije; Poboljšanje kriminalističke prevencije; Organizacija prevencije kriminala u zajednici; Odnosi s javnošću; Obrazovanje i kontinuirano obrazovanje; te Unutarnja demokratizacija policije.

⁵⁷ Neki od ovih programa uključuju pomoć pri restrukturiranju Policijske akademije od strane SAD-a, obuku u svezi s policijom u zajednici od strane Ujedinjenog Kraljevstva, te Program CARDS Europske komisije za granicnu policiju, carinu i kriminalističku analizu.

⁵⁸ Ministarstvo unutarnjih poslova zadužilo je u ožujku 2001. godine zaposlenike Akademije za provedbu potpune reforme obuke za provedbu zakona uz konzultacije s Međunarodnim programom pomoći u obuci kriminalističke istrage, sa sjedištem u Sjedinjenim Američkim Državama (ICITAP). Škola za temeljnu policiju predstavlja temeljnu promjenu u ideji razvoja novih policijskih službenika putem odabira već školovanih odraslih osoba za pojačano usavršavanje. Ovu će mjeru slijediti Program obuke na terenu kojim se nadgleda transfer stecene temeljne obuke u poslovnu okolinu.

⁵⁹ Članci 3(1), 4(6), 7(8), 22(2) i 22(4) Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama obavezuju Ministarstvo na osiguranje manjinske zastupljenosti unutar cjelokupne policijske službe u svojstvu državne uprave.

⁶⁰ Stručna savjetovanja u ovim naporima omogućena su, među ostalima, od strane njemačkog Ministarstva unutarnjih poslova i Misije. Dodatna pomoć od strane Ujedinjenog Kraljevstva, omogućena putem Misije, planira se u suradnji s ravnateljem policije.

⁶¹ Savjet, osnovan u ožujku 2002. godine predstavlja tijelo državne politike za sektor NVO-a. Njegovo članstvo, među ostalim, uključuje predstavnike ministarstava i NVO-a, akademike, te stručnjake za planiranje financija i upravljanja. U zadnjih sedam mjeseci postigao je dva velika uspjeha. Prvo, uzrokovao je veliku promjenu u stavu, uspostavljajući pristup rješavanja problema između sektora NVO-a i Vlade. Drugo, u jesen 2002. godine, njegovi članovi jednoglasno su prihvatili pravila postupanja organizirana oko konkretnih ciljeva. Mandati sadašnjih članova Savjeta istekli su 15. travnja te se sredinom lipnja očekuje njihova zamjena jednom još širim i raznovrsnijom skupinom. Jedna je od točaka na sadašnjem dnevnom redu Savjeta razmotriti način procjenjivanja i smanjenja ukupnog broja registriranih NVO-a u Hrvatskoj, kojih je trenutno oko 20.000. Pročelnik županijskog ureda za udruge u Dubrovniku vjeruje kako je, na primjer, samo 40 od 700 -tinjak NVO-a na njegovom popisu minimalno kompetentno i aktivno. Bit će potrebno razviti pokazatelje za mjerenje vrijednosti statusa tih organizacija, što je jedno od područja gdje Misija smatra kako može biti od pomoći.

⁶² Vlada je dala suglasnost o Državnoj zakladi u veljaci 2003. godine. Dok Savjet služi potrebama državne politike, Zaklada treba biti operativna jezgra usadena unutar sektora NVO-a, u stalnoj interakciji sa svojim članstvom, mjereći potrebe, ocjenjujući održivost, pružajući savjete novim NVO-ima, prikupljajući sredstva i, najvažnije, pružajući svakodnevne dvosmjerne obavijesti Savjetu i Vladi u cjelini. Očekuje se kako će se većina zaposlenika Vladinog ureda za udruge premjestiti u Zakladu, ostavljajući na taj način za sobom samo malen ured za logističku potporu.